

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

IX. SINIF COĞRAFYA DERSİ KONULARININ(YERKÜRENİN
GÜNLÜK HAREKETİ, İKLİM BİLGİSİ, TOPRAK COĞRAFYASI VE
JEOLJİK ZAMANLAR)
ÖĞRETİMİNDE DRAMA YÖNTEMİ İLE KLASİK
YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Mustafa ESEN

ANKARA–2008

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

IX. SINIF COĞRAFYA DERSİ KONULARININ(YERKÜRENİN
GÜNLÜK HAREKETİ, İKLİM BİLGİSİ, TOPRAK COĞRAFYASI VE
JEOLOJİK ZAMANLAR)
ÖĞRETİMİNDE DRAMA YÖNTEMİ İLE KLASİK
YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Mustafa ESEN

DANIŞMAN

Doç. Dr. Ülkü ESER ÜNALDI

ANKARA–2008

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

Mustafa ESEN'e ait olan "IX. Sınıf Coğrafya Dersi Konularının(Yerk¼renin G¼nl¼k Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası ve Jeolojik Zamanlar) Öğretiminde Drama Yöntemi ile Klasik Yöntemlerin Karşılaştırılması" adlı araştırma j¼rimiz tarafından Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan (Danışman) : Doç.Dr. Ülk¼ ESER ÜNALDI

Üye : Yrd. Doç.Dr. Esin ÖZCAN

Üye : Yrd. Doç.Dr. Leyla ERCAN

ÖNSÖZ

Günümüz, bilgi çağının en hızlı yaşandığı bir dönemde bulunmaktadır. Eğitimdeki gelişmeler ve değişimler buna paralel olarak farklılaşmakta ve yenileşmektedir. Bu amaçla, Ülkemizde örgün eğitim ortamında geçmişin köhneleşmiş öğretim modellerinin alternatiflerin ortaya çıkarıp gelecek kuşaklara aktarmak, onların çağdaş eğitim perspektifi içerisinde yenilikçi, üreten ve yaratıcı olmalarını sağlayacak öğretim modellerinin hayata geçirmek hayati bir zorunluluktur.

Çağdaş eğitim sisteminde, öğretmen merkezli öğretim yerine öğrenci merkezli öğretimin etkin olduğu bir sistem ortaya çıkmıştır. Bu açıdan gelişen ve değişen dünyada yeni durumlara adapte olmak, çağdaş eğitimin nimetlerinden faydalanmak için öğrenci merkezli öğretimle, onların daha aktif olarak bilgiyi keşfettiği, araştırarak bilgiye ulaştığı yaratıcı yönünü ön plana çıkaracak bir öğretim yönteminin kullanılması bilim çevrelerinde artık tartışılmayacak bir gerçektir.

Coğrafya dersi, bir sentez bilimidir. Bu açıdan öğrencilerin coğrafi olaylar arasındaki neden–sonuç ilişkilerini kavramaları, olaylar arasındaki ilişkileri yorumlayabilmeleri için yaratıcı yönlerini ön plana çıkarmak gerekir. Bu nedenle geçmişte kullanılan klasik ders anlatma yöntemlerin bu özelliği ortaya çıkarması pek olası değildir. Öğrencinin konuyu kavraması ancak o konu üzerinde aktif olarak çalışmasına bağlıdır. Öğrenme sürecinde aktif olarak yer alan öğrenci, bilgileri yerinde görerek yorumlayabilir, kendi yaşantısıyla ilişkilendirebilir. Bu nedenle, drama tekniğinin öğrencilerin Coğrafya dersi konularının öğretiminde yeni bir bakış açısı ve eğitimcilere faydalı yöntem olabileceğini düşünerek böyle bir çalışmanın yapılması gerektiğine inandım.

Bu çalışmam sırasında birçok insanın emeği olmuştur. Öncelikle danışmanım Doç. Dr. Ülkü ESER ÜNALDI'ya, bilimsel verilerin değerlendirilmesi ve yorumlanmasında yardımlarını eksik etmeyen Yrd. Doç.Dr. Bülent AKSOY'a teşekkürü bir borç bilirim.

Mustafa ESEN
ANKARA–2008

ÖZET

IX. SINIF COĞRAFYA DERSİ KONULARININ(YERKÜRENİN GÜNLÜK HAREKETİ, İKLİM BİLGİSİ, TOPRAK COĞRAFYASI VE JEOLJİK ZAMANLAR)ÖĞRETİMİNDE DRAMA YÖNTEMİ İLE KLASİK YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

ESEN, Mustafa
Yüksek lisans, Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ülkü ESER ÜNALDI
Mayıs-2008

Bu araştırma ile Coğrafya dersi konularının öğretiminde drama tekniğinin öğrenci başarısına etkisinin niceliği ortaya çıkartılmak amaçlanmıştır.

Araştırma, deneysel bir çalışma olup ön test, son test ve kalıcılık testine göre hazırlanmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla başarı testi uygulanmıştır. Bu çalışma, 2006-2007 Eğitim Öğretim yılında Ankara ili, Altındağ İlçesi, Altındağ İ.M.K. B Ticaret Meslek Lisesi 9/A ve 9/B sınıfindaki toplam 54 öğrenci üzerinde uygulanmıştır.9.Sınıf Fiziki Coğrafya Konularından; Dünyanın günlük hareketi, İklim Bilgisi, Topraklar ve Jeolojik zamanlardan oluşan ünitelerin anlatımında, deney grubu olan 9/A sınıfına drama tekniği, kontrol grubu olan 9/B sınıfına klasik yöntemlerle ders anlatılmıştır. Öğrencilerin araştırma süreci sonunda ne gibi bir farklılaşma gösterdiklerini tespit etmek için araştırmacı tarafından başarı testi hazırlanmıştır. Hazırlanan bu test, her iki gruba konular işlenmeden önce ön test, konunun işlenmesinden sonra son test ve öğrenmede kalıcılığın belirlenmesi amacıyla 1 ay sonra hatırlama testi uygulanmıştır.

Ön test sonuçlarına göre, her iki grupta ön bilgi bakımından bir fark olmadığı yani anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Son test ve kalıcılık testi sonuçları incelendiğinde ortaya çıkan sonuçlara göre, drama tekniğinin uygulandığı deney grubu başarı puanlarının klasik yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu aralarındaki farkın istatistiksel olarak manidar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre Coğrafya dersi konularının dramatize edilerek öğretiminin yapılması konuların öğretiminde ve bilgilerin kalıcılığında etkili bir yöntem olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Drama, Klasik Öğretim yöntemleri, Başarı düzeyi, Coğrafya Öğretimi

ABSTRACT

COMPARİSİON OF DRAMA METHOD AND CLASSIC METHODS OF IX.
CLASS TOPICS OF GEOGRAPH LESSON(DAILY MOVES OF EARTH,
CLİIMATE İNFORMATİON, ERATH GEOGRAPHY AND GEOLOGIC TİMES

ESEN, Mustafa
Master, Geography Education Department
Advisor: Doç. Dr. Ülkü ESER ÜNALDI
May-2008

In this research, it is aimed to put the effect for student the teaching the geography subjects drama technics.

The research is an experimental study is prepared according to pre-test, last-test and Stability test. In the research the achievement test is implemented for collect data. This study is implemented on the education year of 2006-2007 city of Ankara, Altındağ district, İ.M.K. B Trade Vocational High School at the classes of 9/A and 9/B on the total 54 students. While teaching the units of 9.Class subjects of physical geography; daily of earth, Climatic Information, Soils and Geological Eras the lesson is taught to experiment group of 9/A with drama techniques, and lesson taught as the classical methods to the 9/B class which is control group. At the successes of the students for defining the differential on the final of the research process, achievement test is prepared by the researcher. In this prepared test, before the subject taught as pre-test, after the taught the subject final test and defining the persistence of the learning the recalling test is implemented after 1 month for each two group.

As by the pre- test results it appeared there is not any differences by the related information each of the two group meanly there is not deep difference. While the results of pre-test, final test and recalling test are inspected the experimental group is more successful as to the control group; and significant difference is displayed between their arithmetic avarage of points.

Key Words: Drama, Classical Teaching Methods, Success Level, Geography Education

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİLLER-TABLolar VE FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	viii

BÖLÜM. I

I.GİRİŞ

1.1.PROBLEM DURUMU.....	1
1.2.COĞRAFYA DERSİNDE KULLANILAN BAŞLICA YÖNTEM VETEKNIKLER.....	5
1.2.1.Düz Anlatım.....	5
1.2.2.Soru-cevap.....	5
1.2.3.Gösterim.....	5
1.2.4.Tartışma.....	6
1.2.5.İşbirlikli öğrenme.....	6
1.2.6.Gezi gözlem.....	6
1.2.7.Problem çözme.....	6
1.2.8.Buluş Yöntemi.....	6
1.2.9.Beyin Fırtınası.....	7
1.2.10.Drama.....	7
1.3.EĞİTİMDE DRAMA.....	7

1.3.1.Eğitimde Dramatizasyonun Tarihçesi.....	9
1.3.2.Dramatizasyon Türleri.....	11
1.3.2.1.Rol Oynama.....	11
1.3.2.2.Pantomim.....	13
1.3.2.3.Kukla.....	13
1.3.2.4.Yarım Bırakılmış Hikayeler.....	14
1.3.2.5.Yaratıcı Drama.....	14
1.3.2.6.Kenardan Yönlendirme.....	14
1.3.2.7.Katılımcı Liderlik.....	15
1.3.2.8.Zihinde Canlandırma.....	15
1.3.2.9.Formal Drama.....	15
1.3.3.Eğitimde Dramanın Faydaları.....	16
1.4.Coğrafya nedir?	18
1.4.1.Orta Öğretim Coğrafya dersinin genel amaçları.....	19
1.5.İlgili Araştırmalar.....	20
1.6.Problem Cümlesi.....	22
1.7.Alt Problemler.....	22
1.8.Araştırmanın Amacı.....	23
1.9.Araştırmanın Önemi.....	24
1.10.Varsayımlar.....	25
1.11.Sınırlılıklar.....	25
1.12.Tanımlar.....	26

BÖLÜM: II

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi.....	27
2.2.Deney Deseni.....	27
2.3.Evren ve Örneklem.....	29
2.4.Araştırma Süreci.....	30
2.5.Verilerin Toplanması.....	30
2.5.1.Deneysel İşlemler.....	42
2.5.2.Drama Etkinliklerinin Hazırlanma ve uygulanması.....	43
2.6.Verilerin Analizi.....	90

BÖLÜM-III

BULGULAR VE YORUM.....	91
3.1.Birinci Alt probleme ilişkin bulgular.....	91
3.2. İkinci Alt probleme ilişkin bulgular.....	92
3.3. Üçüncü Alt probleme ilişkin bulgular.....	93
3.4. Dördüncü Alt probleme ilişkin bulgular.....	94
3.5. Beşinci Alt probleme ilişkin bulgular.....	94
3.6. Altıncı Alt probleme ilişkin bulgular.....	95

BÖLÜM-IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1.Sonuç.....97

4.2.Öneriler.....98

KAYNAKÇA.....100

EKLER.....106

Ek-1 Başarı Testi ve Cevap Anahtarı.....106

Ek-2 İzin Dilekçesi.....111

ŞEKİLLER-TABLolar VE FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.

	Sayfa no
Şekil-1: Güneşe göre meridyenler ve yerel saatleri.....	44
Şekil-2: Yeryüzünde İklim Kuşakları.....	49
Şekil-3: Yükseltiye bağlı sıcaklık değişimi.....	54
Şekil-4: Farklı Yarımkürelerde Bakı etkisi.....	57
Şekil-5: Yeryüzünde Termik ve Dinamik Basınç Alanları.....	60
Şekil-6: Yeryüzünde Nemli ve Kurak Bölgeler.....	66
Şekil-7: Jeolojik Zaman Cetveli.....	73
Şekil-8: Yerli ve Taşınmış Topraklar.....	83

TABLolar:

Tablo-1: Araştırmanın Deneysel Deseni.....	28
Tablo-2: Deney ve Kontrol grubu	30
Tablo-3 Yerkürenin Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Jeolojik Zamanlar ve Toprak Coğrafyası Konuları Ön Uygulama Testinde Yer Alan Soruların Konulara Göre Dağılımı Konuların İşlenişindeki ders saati süreleri.....	31
Tablo-4: Ön uygulama madde analiz sonuçları	33
Tablo-5: Ön uygulama Başarı testi Sonucunda Öğrencilerin Aldıkları Puanlar, Başarı testinin Varyansı (Sx^2) ve Standart Sapma(S) Değerleri	39
Tablo- 6. Öntest Puanlarının Gruplar arası farklılığı için t- testi sonuçları.....	91
Tablo -7. Sontest Puanlarının Gruplar arası farklılığı İçin t –testi sonuçları.....	92
Tablo -8. Öntest ve Sontest Puanlarının Deney Grubu için t- testi sonuçları.....	93
Tablo-9. Öntest ve Sontest Puanlarının Kontrol Grubu için t-testi sonuçları.....	94
Tablo -10. Hatırlama Testi Puanlarını Gruplar arası farklılığı için t-testi sonuçları.....	95
Tablo -11. Öntest ve Sontest Fark Puanlarının. Gruplar arası Farklılığı testi sonuçları.....	96

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf–1: Yerkürenin Günlük Hareketi ve Yerel saat	45
Fotoğraf–2: Yerkürenin Günlük Hareketi Yerel Saat Değişimi	46
Fotoğraf–3: Yerkürenin Günlük Hareketi Konusunda Sınıf Tartışması	47
Fotoğraf–4: Yeryüzünde İklim Kuşakları	50
Fotoğraf–5: İklim Kuşakları Konusunda Sınıf Tartışması	52
Fotoğraf–6: Sıcaklık Yükselti ilişkisi	55
Fotoğraf–7: İklim Üzerinde Sıcaklığın Etkisi Konusunda Sınıf Tartışması	56
Fotoğraf:8 Kuzey Yarım kürede bulunan Bir cimin bakı yönü güney yamaçtır	58
Fotoğraf:9 Güney yarım kürede bulunan bir Cismin bakı yönü kuzey yamaçlardır	58
Fotoğraf–10: Yeryüzünde Termik ve Dinamik Basın Kuşakları	61
Fotoğraf–11: Basınç ve Rüzgârlar Konusunda Sınıf Tartışması	62
Fotoğraf–12: Yeryüzünde Yağışın Dağılışı Nemli ve Kurak Bölgeler	67
Fotoğraf–13: Yeryüzünde Yağışlı Bölgelerin Harita Üzerinde Gösterimi	70
Fotoğraf–14: Nemlilik ve Yağış Konusunda Sınıf Tartışması	71
Fotoğraf–15: Jeolojik Zaman Cetveli	74
Fotoğraf–16: İlkel Zamanın Dramatize Edilerek anlatılması	75
Fotoğraf–17: I.Zamanın Dramatize Edilerek Anlatılması	76
Fotoğraf–18: II. Zamanın Dramatize Edilerek Anlatılması	77
Fotoğraf–19: III. Zamanın Dramatize Edilerek Anlatılması	78
Fotoğraf–20: Buzul Çağlarının Dramatize Edilerek Anlatılması	79
Fotoğraf–21: Yaşadığımız Buzul Sonrası Çağın Dramatize Edilerek Anlatılması	79
Fotoğraf–22: Jeolojik Zamanlarla İlgili Tartışma ve Yorumlar	80
Fotoğraf–23: Jeolojik Zamanlarla İlgili Tartışma ve Yorumlar	81
Fotoğraf–24: Yerli Topraklar	84
Fotoğraf–25: Yerli Topraklarla İlgili Tartışma ve Yorum	86
Fotoğraf–26: Taşınmış Topraklar	87

BÖLÜM -I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

I.1.Problem Durumu

Çağımızda eğitim, 21.yüzyıl insanının sürekli değişen dünyasında yaşantısının zorunlu bir parçası olma özelliğini sürdürmektedir. Günümüzde, çağdaş toplumlarda kişinin değişen çevresiyle birlikte, toplumsal ve ekonomik görevlerini başarıyla gerçekleştirebilmesi için planlı, programlı bir eğitimden geçmesi artık zorunludur. Bireyler, aldıkları eğitimle sürekli bir gelişim halindedir.Bu gelişim yığılarak ilerlemekte ve medeniyetin gelişmesinde baş rol oynamaktadır. Bu sebeptendir ki, eğitim programlarının çağın gereklerine uygun olarak yürütülmesi amaçlanmıştır.

Uygarlığın gelişilmesinde temel faktörlerden biri olan eğitimin tanımı, değişik şekillerde ifade edilmiştir.

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme getirme sürecidir (Ertürk,1998,s.12).

Eğitimde amaç, bireyin davranışlarının değişmesi olsa da asıl önemli olan olumlu yönde davranış değişikliğidir. Bu sebeple bireydeki bu davranış değişikliğinin planlı programlı, bilimsel veriler çerçevesinde yapılması gerekir. Bu da ancak örgün eğitim ortamlarında uzmanların gözetiminde olabilir.

Küçükahmet(1999,s.1) Bir toplumda eğitimin en genel amacının “o toplumun bireylerini topluma faydalı hale getirme” olduğu vurgulanarak, bu amaca uygun bireylerin yetişmesine canlı–cansız elemanlarıyla tüm çevrenin etki yaptığını belirtmiştir.

Öğrenme olgusu, örgün eğitim ortamları dışında, çevrede, ailede ve sosyal ortamlarda gerçekleşen bir durumdur. Öğrenme, Bireyin çevreyle iletişimi sonucunda, onun zihninde kalıcı hale gelen bir birikimdir.

Bireyin yaşamı süresince aldığı eğitim, okulda bir plan dâhilinde yürütülerek öğrenme gerçekleşir. Öğretim, öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür (Varış,1978:15-16)(Akt.Büyükkaragöz ve Çivi,1999,s.24).

Uzun yıllar, eğitim öğretim konusunda araştırma yapılmış farklı teoriler ve yöntemler ortaya atılmıştır. İlk çağ filozoflarından günümüz bilim adamlarına kadar farklı görüşlerin ortaya koyduğu bilgi birikimi eğitimin temelini oluşturmuştur.

Günümüzde, bilişsel psikoloji araştırmaları ve bilişsel gelişmelerden elde edilen bir öğrenme bilimi geliştirilmiştir. Öğrencilerin, öğrenmeleri üzerine sahip oldukları ön bilgiler ,akran gruplarıyla etkileşimleri ve kendileri tarafından ilgi çekici ve konuyla ilgili bulunan aktif problem çözme becerileri büyük etki yapmaktadır (Audet vd.Ark,2000,s.108).

Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, eğitimin bu konumdaki rolü göz ardı edilemez. Eğitimin sürekli değişken metotlarının, çağdaş dünyanın gelişimindeki önemi bilinmektedir. Değişimin olmadığı bir yerde gelişimin de olamayacağı artık bilinen bir gerçektir. Bu sebeple, dünya ülkeleri arasında yerimizi alabilmek için eğitimin ve uyguladığımız yöntemlerin çağdaşlaşması, geliştirilmesi gerekmektedir.

Her alanda olduğu gibi, Coğrafya öğretiminde de yeni tekniklerin uygulanması, öğrencilerin bilişsel gelişimi için zorunlu hale gelmektedir. Geçmişin köhneleşmiş yöntemlerini kullanarak yapılan bir öğrenmenin çekiciliğini kaybetmesine, dersin öneminin azalmasına neden olur düşüncesi aklımızın bir köşesinde bulunmalı ve yeni uygulama alanları yaratmalı, yenilikler takip edilmelidir.

Çağdaş yöntemlerde, öğretmenin rolü daha da farklılaşmıştır. Öğretmen bir kılavuz olarak öğrencilerin öğrenme sürecini kolaylaştıran, öğrenciye rehberlik eden, öğretme sürecinde, öğrencinin katılımını sağlayan ve öğrenciyi sürekli güdüleyen kişi rolüne bürünmüştür (Fidan,1986,s.168).

Günümüzde eğitimci, öğrencilerin her zaman bir adım önünde olmak zorundadır. Bilgi çağında, bireylerin bilgiye kolayca ulaştığı ortamda, öğretmen kendini geliştirerek donanımlı bir rehber rolünü üstlenmelidir. Dünyada yaşanan hızlı gelişmeler sayesinde eğitimde niceliksel gelişmelerin yanında, eğitimin niteliğinde ve kalitesinde de yükselme eğilimi vardır. Eğitimci, bu gelişimden geri durmamalı, öğrencinin her zaman ona ihtiyaç duracağı donanıma sahip olacak şekilde hazırlıklı olmalıdır.

Eğitimde amaç yönü değişmiş; düşünen araştıran, sorgulayan, problem çözen bireylerin yetiştirilmesi temel alınmaktadır.Çağın gereklerine göre, öğrencilerin de gereksinimleri de değişmiştir. Sadece bilgileri alan, zihnini kuru bilgilerle dolduran, ezberleyen, üretmeyen, kendini ifade edemeyen, uysal öğrenci profili yerine; aktif, yaratıcı, sorunları irdeleyen, sosyal yönü güçlü, kendi ve çevresiyle barışık bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Ülkemizde, Orta Öğretimde sözel bir ders olarak okutulan Coğrafya derslerinin amacına uygun öğretiminin yapılması için; klasik öğretim yöntemleri dışında dersin akıcılığını sağlayacak, bilgilerin kalıcılığını arttıracak, dersi zevkli hale getirecek tekniklerin uygulanması, Coğrafya öğretmenlerinin üzerinde durması gereken bir olgudur.

Alışlagelmiş kuru bilgilerle öğrencilerin zihinlerini bilgi çöplüne çevirmenin, onun bilişsel gelişimi için faydalı olmadığı artık bilimsel bir gerçektir.

Sınıf ortamında, öğrencilerin dikkatini dağıtmadan, onların derse aktif olarak katılmaları için doğrudan öğretmenin de aktif olması gerekir. Öğretmenin ve

öğrencinin aktif olduğu tekniklerden biri de dramadır. Bu teknik, öğrenmeyi kolaylaştıran öğretim tekniklerinden biridir. Temelinde “Oyunla Öğretim” yatar.

Eğitim amaçlı drama; özel olarak düzenlenen yaşantıları somut bir şekilde hissetme yoluyla, sosyal, evrensel ve soyut kavramların, tarih, edebiyat gibi konuların canlandırılarak anlamlı hale getirildiği, öğrenildiği bir eğitim tekniğidir.

Bugün öğretimde amaç, duyu organlarını harekete geçirmek, mümkün olduğunca bütün duyu organlarını etkin kılmaktır. Öğretim ancak bu şekilde verimli ve amaca uygun gerçekleşebilir. Genel olarak öğrenmede beş duyunun etkisi, görme duysu %83, işitme duysu%11, koklama duysu %3,5, dokunma duysu %1,5 ve tatma duysu %1 olarak saptanmıştır(Çilenti,1984, s.35).

Eğitimde dramatik yaşantılar, olay, olgu ve durumların öğrenciler tarafından oyunlaştırılmasıyla edinilen yaşantılardır. Bu yaşantılar, yaşamdaki gerçeklerin bireylerce temsil edilen modelleri yardımı ile yapılır. Dramatik etkinliklerle, yaşantı edinmede, mimikler, jestler, vücut hareketleri ve sesler iletişim aracı olarak kullanılır (Çilenti, 1984,s.32).

Yaparak yaşayarak öğrenmenin çok önemli olduğu düşünüldüğünde öğrenmeyi kolaylaştırması, etkin ve anlamlı öğrenmeyi sağlaması, soyut kavramları somutlaştırması bakımından drama tekniği uygun bir öğretim aracıdır. Çocuğun doğuştan getirdiği bir özellik olan çevresini oyun yoluyla tanıma özelliği okullarda fazla dikkate alınan bir durum değildir. Bu yüzden çocuk öğretim anında aktif olamamaktadır. Buna karşın, çocuk drama uygulaması sırasında oyun içerisinde olduğundan fazlasıyla aktif ve bizzat yaşayarak öğrenmektedir.

Bu açıdan çocuğun doğal, fiziksel ve zihinsel gelişiminin sağlanması bakımından drama uygun bir tekniktir (San,1990).

Günümüzde çağdaş batı toplumlarında drama yoluyla öğretim tekniği yaygınlaşmakta, öğretimde temel alınan yöntemlerden biri haline gelerek eğitim sisteminin bir parçası haline gelmektedir. Okulöncesi kurumlardan yüksek öğretime kadar eğitimin her kademesinde uygulama alanı bulan dramanın çocuğun gelişiminde önemli bir yeri olduğu anlaşılmıştır. İnsanın herhangi bir şeyi en kolay oyunla öğrenebileceği düşünüldüğünde dramanın eğitim ortamında uygulanması gereken bir teknik olabileceği görülmektedir.

Tüm eğitim kademelerinde ve her yaştan insana uygulanabilecek drama çalışmaları eğitimin sıkıcı kalıplarını kırarak, çağdaş eğitim sistemiyle bütünleşerek ve kendini geliştirme gereksinimi ve heyecanı duyan öğretmen ve öğrenciler yaratabilir (Okvuran,1994:187).

1.2.COĞRAFYA DERSİNDE KULLANILAN BAŞLICA YÖNTEM VE TEKNİKLER

1.2.1.Düz Anlatım Yöntemi

Düz Anlatım Yöntemi, öğretmenin ya da onun yerinde olan birinin, bir konuya ilişkin bilgileri, karşısında pasif bir şekilde oturarak dinleyen öğrencilere iletmesi biçiminde uygulanan bir öğretim metodudur (Büyükkaragöz ve Çivi,1997).

1.2.2.Soru-cevap Yöntemi

Soru-cevap metodu ders anlatmanın bir nebze olsun sıkıcılığını gidermek ve öğretimi daha etkili bir şekilde gerçekleştirmek isteğine dayalı olarak geliştirilmiştir (Büyükkaragöz ve Çivi,1997).

1.2.3.Gösterim(Demonstrasyon) Yöntemi

Gösteri, öğretmenin ya da öğrenci gruplarının herhangi bir konuyu laboratuarda veya sınıfta diğer öğrencilerin önünde deneyerek, araç-gereçleri kullanarak açıklamaları ya da sunmalarıdır (Hesapçıoğlu,1994).

1.2.4.Tartışma Yöntemi

Herhangi bir grubun, bir başkasının yönetimi altında, belirli bir düzen içinde hepsini ilgilendiren sorunlar üzerinde ve belirli bir amaca dönük karşılıklı görüşmelerdir (Büyükkaragöz ve Çivi,1997).

1.2.5.İşbirlikli öğrenme Yöntemi

Bu yöntemde, Öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda küçük gruplar halinde birbirinin öğrenmesine yardım ederek çalışmalarını (Açıkgöz,1992,s.3).

1.2.6.Gezi gözlem Yöntemi

Gezi, hem öğrencilerin bilgisini genişletip tamamlamak hem de öğrencilerin; birbirleriyle ve öğretmenleriyle ilişkilerini genişletip iyileştirmek amacıyla, bir sınıfın, öğretmenlerin yönetimi altında yaptığı yolculuk demektir (Foulque,1994,s.170).

Gözlem, bir amaç için varlıkları ve olayları, doğal koşulları içinde, gerekli tasviri veya sayısal verileri toplamak amacıyla bir plan çerçevesinde araçlı veya araçsız olarak incelemek demektir (Kemertaş,1999,s.341).

1.2.7.Problem çözme Yöntemi

Bu teknikte, Problemi anlama ve tanımlama, varsayıma dayalı bir çözüm biçimi tasarlama, bu çözüm biçimini geçerli kanıtlar buluncaya değin deneme gibi etkinlikleri kapsayan düşünme ve uygulama yoludur (Oğuzkan,1985,s.135).

1.2.8.Buluş Yöntemi

Bu yaklaşım, öğrenci etkinliğine dayalı güdeleyici bir öğretme tekniğidir. Öğretmen, öğrencinin öğrenme sürecine etkin kılmasını buluş yoluyla öğrenme

stratejisini kullanarak sağlayabilir. Burada öğretmenin temel görevi, öğrenciyi yönlendirmek ve cevabı ona buldurmaktır (Demirel,1996).

1.2.9.Beyin Fırtınası

Birden fazla kişinin bir araya gelerek bir konu ya da problemle ilgili yaratıcı fikirlerini eleştirmeden açıklayarak, birbirleriyle fikir alış verişinde bulundukları, öğrencilerin öğrencilerin yaratıcı düşünme gücünü geliştiren bir öğretim tekniğidir (Erden,1997.s.111).

1.2.10.Drama Yöntemi

Drama yöntemi, öğrencilerin sınıf ortamı dışında elde etme olanağı bulunmayan deneyim ve becerileri geliştirmek için ve bu deneyim ve becerilerin kazanılabileceği şartların aslına uygun olacak şekilde sınıf ortamında canlandırılmasıdır.Michaelis ve Garcia'ya(1996)

1.3. EĞİTİMDE DRAMA

Temel anlamı "Yapmak, uğraşmak" anlamına gelen bu sözcük köken olarak Yunanca olup dilimize Fransızca'dan "dram" olarak girmiştir (Kavcar, 1998: 83)."Drama" kelimesi, oyunlaştırma, canlandırma, her türlü taklidi temsil anlamına gelir (Doğan, 1996: 304).

Eğitimde drama; İnsanın kendini başkalarının yerine koyarak çok yönlü gelişmesi, bireyin eğitim ve öğretimde aktif rol alması, kendini ifade edebilme, yaratıcı olma, yaşamı çok yönlü algılama,araştırma istek ve duygusunun gelişmesi, eğitim ve öğretimin buyurgan, kısırlaştırıcı ve angarya haline dönüşmesine karşı bireyin eğitim ve öğrenme isteğini artırıcı eğitim yöntemidir (Güneysu, 1991: 84).

Eğitim bilimciler, birçok sanat dalının özellikle tiyatrunun eğitimde işlevi üzerinde dikkatle durmaktadır. Bu durum öğretmenlere, eğitimcilere yeni sorumluluklar yüklemektedir. Drama tekniği, sanat dallarını içinde barındırdığı, göndermeler yaptığı, sanat ürünlerinden yararlandığı için çok önemli bir yöntemdir.

Bireyin kendini hem sanata yakın hissetmesini sağlamakta hem de düşünme, duygulama, düşlerini yeteneklerini geliştiren, kişiliğinin olgunlaşmasına, çevresi ile sağlıklı iletişim kurmasına yardımcı olan bir eğitim aracı olarak geleneksel yöntemin sınırlarını da zorlamakta ve yeni, çağdaş bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. San; "Ezberci eğitimin yol açtığı tıkanıklıklara karşılık, imgeleme ve tasarlama, sorun çözme, üretken olma aşamalarına götürebilecek bir eğitim, yaratıcı drama eğitimiyle kesinlikle sağlanabilir."(San,1999;6)diyerek yaratıcı dramanın eğitim içindeki işlevini özetlemektedir.

Drama, okul öncesi dönemden ileri yaş düzeyine kadar her kişinin katılım yapabileceği bir etkinliktir. Hiçbir zaman çocuk oyunlarının genişletilmiş biçimi olarak algılanmaması gereken drama, birçok konuda öğrenme biçimi olarak kullanılır (Ömeroğlu, 1990; 42). Drama eğitimi, değişik basamaklarında yer alan diğer disiplinlerin pek çoğunda bir yöntem olarak uygulanabilir.

Türkçe, edebiyat, hayat bilgisi, tarih, coğrafya, matematik, sosyal bilgiler, resim, müzik, fen bilgisi, derslerinin öğretiminde ve özellikle ilköğretimin ilk üç sınıfında okutulan bireysel ve toplu etkinlikler dersinde drama yöntemi kullanılabilir. Drama yoluyla öğrenme çabuklaştırır, etkinleştirir.

Bu çalışmalar öğrencinin sözcükleri, tutum ve davranışları, devinimleri ve yaşam durumlarını anlamlandırmasını sağlar (Bayram,2002).

Drama, Grup üyelerinin kendisi ile ve diğer üyelerle birbirine dokunarak kurulan güven ortamında, doğaçlamalar yoluyla gelişen bir yaratma süreci yaşanır (Morgül, 1999).

Sınıftaki drama ile oyuncuların kendilerini ve oynarken sahip oldukları deneyimleri ile ilgilidir. Drama oyunları; prova edilmemiş, çok kısa ve doğaçlamaları içeren oyunlardır. Genellikle öğretmen tarafından şekillendirilir. Kostümlere, sahnede kullanılan eşyalara ve dekorlara ihtiyaç duyar. Drama oyunları;

sınıfta olduğu gibi kütüphanelerde, çok amaçlı odalarda, müzik ve sanat odalarında, oyun bahçesinde, merdivenlerde, koridorlarda yemekhanede oynanabilir (Wachs ve Furth, 1974.s.236–240).

1.3.1.Eğitimde Dramanın Tarihçesi

Drama, Eğitim öğretim ortamında kullanılmasına kadar değişik koşullar ve ortamlarda uygulanmış bir sanatsal hareketliliklerdir. Eğitimde dramanın tarihçesi eski çağlara kadar uzanmaktadır.

Aytaç'a(1998) göre, Drama yöntemi Antik Yunan'da daha çok günümüzün okul öncesi çağ çocuklarına yönelik eğitiminde ortaya çıkmıştır. Platon, Devlet adlı eserinde özellikler çocukların Eğitiminde ruhun geliştirilmesi ve temel vatandaşlık becerilerinin benimsenmesinde oyun ve masallara yer verilmesinden söz etmiştir

Platon, kanunlar kitabında, Aristoteles"“Nikomakhos” adlı eserinde , Antik Roma döneminde yaşamış ünlü fozoflardan Cicero Hatip Hakkında adlı kitabında, Vittorino kendi kurduğu "Neşe Yurdu" adlı eğitim kurumunda, Alman hümanizmasının tanınmış düşünürlerinden Erasmus'ta ,drama tekniğinin eğitim öğretimde kullanılması gerektiğini gerek eserlerinde gerekse faaliyetlerin de göstermişlerdir(Aytaç, 1998).

17.yüzyılda yeni öğretim ilkeleri ortaya konmuştur. Bu ilkelere birisi de Eğitim ve öğretimin oyuna dayandırılması olmuştur (Özyurt, 1999: 142).

18.yüzyılda ortaya çıkan Aydınlanma Çağı'nda, İngiliz düşünürü olan J. Locke da daha çok, "çocukların yaş kademelerine göre tabiatın kendilerine verdiği oyun arzusu ve zevki, takviye edilmelidir. Çocuklara yaptırılmak istenen şeyler, üstelik bir oyun ve eğlence şekline sokularak yaptırılmalıdır" diyerek çocuk ruhunu anlamaya ve oyun unsurunun önemi üzerinde durmaya dikkat çekmiştir (Aytaç, 1998: 171).

J.J.Rousseau ile Eğitimde, asıl dramatizasyon uygulamaları 18.yüzyılda başlamıştır. Rousseau, dramayı yaygınlaştırmak amacıyla açık hava festivalleri önermiş, katılımcı dramaya ağırlık vermiştir ve oyunda duyguların yaşanması gerektiği savunmuştur. Sonraki dönemlerde İngiliz eğitim sisteminde de yapılan yeniliklerle "çocuk merkezli eğitim" başlamış, 1889–1893 yıllarında açılan ilerici okullarda çocuk merkezli eğitime geçilmiştir. Eğitimde dramanın ilk uygulamaları yine bu okullarda görülmüştür (Gönen ve Dalkılıç, 2000: 25).

ABD'de drama Winifred Wardın yazdığı “Öyküler ve Çocuklarla Oyun Hazırlama” adlı eserle Dramatizasyon İçin ve üniversitede yaratıcı dramatizasyon eğitimine başlamıştır. (Önder, 2000: 35).

Brian Way “Dramatizasyon Yolu ile Gelişim” (1967) adını verdiği kitabında, çocuklara, kendine güven duygusunun kazandırılması, çocukların kendi yeteneklerini keşfetmeleri ve kullanmalarına nasıl yardım edileceği konularını işlemiştir (Önder, 2000: 34).

Dorothy Heathcote 1970'lerde eğitimde dramatizasyon konusundaki görüşünde dramanın okul programının her alanında kullanılabileceğini savunmuştur. Ona göre, eğitimde dramatizasyon bilişsel ve duyuşsal öğrenmenin her ikisini de amaçlamalıdır (Önder,2000:35). “Eğitimde Dramanın Kuramına Giriş” adlı kitabında Bolton (1979), çocuğun kendini ve yaşadığı çevreyi anlamasına önem vermiştir (Önder, 2000: 36).

Ülkemizde Drama ile ilgili olarak ilk çalışmayı başlatan,1908'de eğitsel programlar başkanlığı yapan İsmail Hakkı Baltacıoğludur .

İsmail Hakkı Baltacıoğlu, okul temsillerine ağırlık vermiş, yapılan müfredat programlarında Türkçe derslerinde de dramanın kullanılabileceği belirtilmiş, ancak kullanılmamıştır. Selahattin Çoruh 1950 yılında "Okullarda Dramatizasyon" isimli bir kitap yazmıştır. Kitabında "dramatizasyon" kavramını ve okullarda kullanımını

konu almıştır. Bu kitapta Çoruh, dramatik gösterilerin gerçek anlamda dersler içinde bir öğretim ve ifade yolu olarak ele alınmasının Cumhuriyet devrinde görüldüğünü belirtmektedir. Aynı kitapta pasif yetiştirme tarzının ortadan kaldırılması gerektiği ve dramatizasyonun yaşayarak ve yaşatarak bilgileri kazandıran bir yöntem olarak kullanılmasının gerekli olduğu anlatılmaktadır (Çoruh, 1950).

Milli Eğitim Bakanlığı 1943, 1951, 1966 ve 1968 müfredat programlarında, öğretim yöntemi olarak dramadan. ismen söz edilmektedir. 1998'de MEB Talim Terbiye kurulunca yayımlanan Eylül 1998 tarihli tebliğler dergisinde, ilköğretim okulları seçmeli drama dersi 1–2–3 öğretim programı yayımlanmış ve 1997-1998 öğretim yılından itibaren ders programlarında seçmeli ders olarak yer almıştır. MEB tarafından drama ders kitabı yazdırılmıştır.

Dramanın Türkiye'de gelişmesine katkısı olan kurumlar arasında en önemli isim olarak: Çağdaş Drama Derneği başta gelmektedir. Bu derneğin verdiği çabalar ve verdiği eğitimler sayesinde drama ülkemizde gelişmeye başlamıştır.

1.3.2.Drama Türleri

1.3.2.1.Rol Oynama

Bu tekniğin özünde, bir hikâyeyi, bir yaşam durumunu, bir şiiri veya birbirine bağlı olaylar dizisini bir grup çocuğun konuya bağlı kalmadan kendi hayal güçlerine göre canlandırmasıdır (Bilen, 1993: 128).

Bu teknikte öğretmenin rolü, dramatizasyon için koşullar ileri sürerek (kurarak), kılavuz sorular hazırlayarak dramanın içeriğini oluşturmaktır (Bilen,1993:128). Ezberlemenin olmaması, öğrencilerin belli kalıplar dâhilinde hareket etmek zorunda olmaması, bu tekniği cazip kılan yanlarından biridir.

Öğrenciler burada kendi yaratıcılıklarını işin içine katacağı için onlara

mümkün olduğunca alternatif sunmak gereklidir. Öğrenciler hazırladıkları rolü canlandırmaya başladıklarında öğretmen zorunlu olmadıkça oyunu kesmemelidir. Oyunun sonunda öğretmen öğrencilere neler hissettiklerini, canlandığı tip ve davranışların sebeplerini tartışmalıdır (Özden, 1999: 148).

Rol Oynama Tekniğinin Yararları

- Konuşmayı gerektiren rol oynamalarda çocuk iletişim unsurlarını çalışmış olur.
- Rol oynayan kişinin empati kurma becerisi artar.
- Rol oynarken hem nesnel hem de sosyal çevreyi anlamlandırma konusunda deneyimler kazanılır (Önder, 2000: 138).
- Rol oynama ile öğrenciler doğrudan deneyimleyemedikleri yerleri, zamanları ve koşulları keşfeder (Morris, 2001).
- Öğrenciler bütün insanların ayırım özellikleri taşımadığı gerçeğini anlar. Böylece insana ve çeşitli kişiliklere saygı duymayı öğrenir (Kavcar, 1998: 86).
- Katılımcıların, insanın doğasının anlama, insan davranışlarını değerlendirme ve insan ilişkilerindeki sorunları kavramalarına yardımcı olunur (Küçükahmet, 2001: 88).
- Çocukların hayal kurma güçlerini zenginleştirir, grup içinde hareket etme olanakları sağlar (Özdemir, 1965: 9).

Rol oynamanın bazı sınırlılıkları vardır.

Bu teknik, Genellikle yetenekli öğrencilerin tekelinde kalmaktadır (Özyürek, 1983: 50).

Rol oynama tekniği için yeterli hazırlık için zaman gerekir. Dersle ilgi kurulmazsa işe yaramayabilir (Küçükahmet, 1992: 55).

Bu teknikte dikkat edilmesi gereken Olay, durum, öykü ve roller yalnızca

yaşama bırakıldığında öğrenme için yeterli olmayabilir. Uygulanan her drama çalışmasından sonra tartışma yapılmalı, konu ve kazandırılmak istenen kavramlar pekiştirilmelidir. Yaşananlar tartışılıp üzerinde konuşulduğunda daha etkili olarak kodlanır, gruplanır, ayırt edilir, analiz ve sentez yapılır (Önder, 2000: 117; Gönen ve Dalkılıç, 2000: 74).

Etkinlik sonunda tartışma düzeyleri şunlardır.

1. Tanımsal düzeydeki tartışmalar.
2. Duygusal düzeydeki tartışmalar.
3. Bilişsel düzeydeki tartışmalar.
4. Yaşantısal düzeydeki tartışmalar (Önder, 2000: 119).

1.3.2.2. Pantomim

Sözsüz ifade, anlatıcının Düşünceleri, duyguları ve yaşantıları, sözlere başvurmadan hareketlerle anlatmasıdır. Pantomim, dramatizasyon etkinlikleri sırasında, çocuklar için yararlı bir ifade etme çalışmasıdır (Önder, 2000: 142). Öğrenci anlatmak istediği konuyu konuşmadan sadece jest, mimik ve hareketler ile yani vücut dili kullanılarak anlatır.

Bu tekniğin uygulanması kolaydır ve tüm sınıfın etkin olmasını sağlayacak bir özelliği vardır. Bu tekniğin uygulanmasında gerekli olan sadece bilgidir. Bu bakımdan, dramatize edilecek konunun öğrenciler tarafından iyice anlaşılması gerekir.

Konuların dramatize edilmesinde öğretmenin uygun sorularla öğrencileri konunun içerisine getirmesi, konu ile öğrencilerin yaşamları, gözlemleri arasında bir bağlantı kurması her tür dramatizede olduğu gibi temel ilkedir (Bilen, 1993: 127).

1.3.2.3. Kukla

Okulöncesi eğitimde uygulanmaya başlanan kukla ileriki sınıflarda daha formal olarak uygulanır. Derste bütün öğrencilerin birer kuklası olabileceği gibi,

sadece bir öğrenci veya öğretmen tarafından oynatılacak kukla da olabilir. Hacivat karagöz kuklası buna iyi bir örnektir.

Daha çok okul öncesi eğitimlerde yaygın olduğu düşünülen bir yöntemdir. Kuklaların birçok çeşidi vardır, en bilinenleri el kuklası, eldiven kuklası, ipli kuklalar ve gölge kuklasıdır (Demirel, 1999b: 95).

1.3.2.4.Yarım Bırakılmış Hikâyeler

Dramatize edilecek konu için, Bu teknikte öğrencilere bir hikâye ya da olay anlatılır. Ancak hikâyenin sonu verilmez. Öğrencilerden bu oyunun nasıl biteceğini dramatizasyonla göstermeleri istenir. Bu teknik sayesinde öğrenci bu durumun içinde olsaydı nasıl davranacağını sergiler; hikâyenin başında verilen verilerden yararlanarak sonucu kestirir; problemi çözer (Erden, 139).

1.3.2.5.Yaratıcı Drama

Bu teknik, bütünüyle çocukların yaratıcılığına bağlı olarak bir oyunun meydana getirilip oynandığı drama türüdür. Yaratıcı drama çalışmalarında birbirinden biçim açısından farklılaşan ve her çalışmada biri, bir kaçı ya da tümünün yer aldığı dört tip uygulama aşaması bulunur (San, 1992: 12–13).

- a- Isınma Ve Rahatlama,
- b-Oynama(Pantomim,Rol Oynama)
- c- Doğaçlama,
- d-Oluşum.

1.3.2.6.Kenardan Yönlendirme

Öğretmenin dışardan verdiği direktiflerle yapılan bir tekniktir. Öğretmen, etkinliği bazen bir spor takımı çalıştırıcısı gibi dışardan yönlendirir ve açıklamalar yapar. Belirli oranda bilgi vererek süreci başlatır. (Önder, 2000:139).

Bu araştırmada kimi bölümlerde kenardan yönlendirme tekniği de uygulanmıştır.

1.3.2.7.Katılımcı Liderlik

Öğretmenin bu teknikteki rolü, öğrencinin motivasyonunu arttırmak için oyunun içinde bulunması, olaya katılması ve mümkün olduğunca öğrenci gibi davranmasıdır(Önder, 2000: 140).

1.3.2.8.Zihinde Canlandırma

Bütün sınıfın bütünüyle etkinliğin içinde olduğu bir tekniktir. Çalışmada öğrencilerden gözlerini kapatarak öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda belirli görüntüleri zihinlerinde canlandırmaları istenir (Önder, 2000: 141).

Bu teknikte bütün sınıf bir arada, yerinden kalkmadan çalışmaya katılır. Öğrenciler zihinde birtakım olay, nesne ve durumları canlandırmak ve başka kişiliklere girerek empati kurma yeteneklerini artırır (Tuncel ve Akengin, 2003: 8)

1.3.2.9.Formal Drama

Bu drama tekniğinde önceden hazırlanan yazılı metinler oluşturulur ve bu metinler temel alınarak canlandırma yapılır. Bu tür, bir olayı aslına uygun bir biçimde canlandırmak ve öğrencilere sözel bilgi kazandırmak istendiğinde uygulanabilecek bir tekniktir (Özdemir, 1965: 12; Kıbns, 2000: 218; Erden, : 140).

Öğretmenlerin formal drama uygulaması sırasında dikkat etmesi gereken hususlar vardır. Örneğin seçilecek metinlerin eğitsel yanının ön planda olmasına dikkat etmelidir (Özdemir, 1965: 12). Dramatizasyon sırasında gerçeklere uygun ortam yaratmak için kostümler ve dekor gerçek havayı yansıtmalıdır (Özdemir, 1965: 12; Erden, tarihsiz: 140). Ancak burada kullanılacak malzemeler aşırıya kaçmayan ve kolaylıkla bulunup kullanılacak nitelikte olmalıdır. Aynı zamanda öğretmen öğrencilerin konu ile ilgili ön bilgilerinin olmasını sağlamalıdır. Ön bilgisiz, deneyimsiz yapılan çalışmalarda öğrenciler yaratıcı olmayacak, kısır döngüden kurtulamayacaklardır (Kıbns, 2000: 218).

Bu yüzden oynanacak oyun ya da hikâye oyuncular tarafından paylaşılmış, ezberlenmiş ve provası yapılmış olmalıdır (Demirel, 1999a: 98).

Araştırmacı tarafından hazırlanıp uygulanan drama türü formal dramadır. Coğrafya konularının, genel özelliği insanı etkileyen olayların canlandırılması algılanmasının kolaylaşması için amaçlanan kazanımların verimli bir şekilde öğrenciye aktarılması için formel drama türü uygun bulunmuştur.

1.3.3.Eğitimde Dramanın Faydaları

Eğitim öğretimde, öğretmenlerin en büyük problemi öğrencilerin, anlatılan konuya ilgisiz kalmaları ya da dersi sabote etmeleridir. Asıl üzerinde durulması gereken öğrencinin dikkatinin nasıl çekileceği ve derse karşı ilginin nasıl arttırılacağı olmalıdır.

İnsanların dinlemedeki dikkat sınırı düşüktür (Özyürek, 1983: 81). Çocuklar uyanık oldukları sürece, nadiren birkaç dakikadan fazla hareketsiz kalabilir. Onlar okulda sakin olmaya zorlamak doğalarına ters düşer ve öğretmenlerin istekleri ile öğrencilerin ihtiyaçları arasında bir mücadele ile sonuçlanır (Ülgen,1999.24). Öğretmen öğrencilerin sessizce kendini dinlediğini sanarken öğrencilerin bir kısmı başka şeyler düşünmeye, birbirleriyle konuşup hayallere yönelebilir (Başar, 1999: 114).

Bu sebeptendir ki bugün eğitimde öğrencilerin mümkün olduğunca aktif olmasının, yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlayan öğretim teknikleri kullanılmaya başlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı da yaparak yaşayarak öğrenmenin ve duyu organlarının mümkün olduğunca fazlasına seslenmenin, öğretimde önemli bir ilke olduğunu, yayınladığı dramatizasyon programında vurgulamış ve dramatizasyonun bu ilkeyi gerçekleştirecek nitelikte olduğuna değinmiştir (Tebliğler Dergisi, 1998: 1078). Bu ilke doğrultusunda Barth ve Demirtaş (1997:53) dramatizasyon etkinliklerinde aktif rol alan öğrencilerde yaklaşık %80 oranında öğrenme ve hatırlarında olduğundan bahsetmiştir.

Bu sorunun çözümü derslerde dramatizasyon gibi öğrenci merkezli öğretim etkinliklerinin uygulanmasına bağlıdır. Cleare (1991, akt. Öztürk, Önder ve Aylıkçı, 1999: 506) göre drama etkinlikleri öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı düşük olan tutum düzeyinin yükselmesine de katkıda bulunabilir.

Bu açıdan düşünüldüğünde dramanın faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz.

- Çocukların karşılıklı güven ve dayanışma yetenekleri gelişir,
- Çocukların kendine güveni artar,
- Öğrenciler insanların farklı koşullarda nasıl davrandıklarını düşünebilir,
- Öğrenciler duyguları taklit ederek, insan inceleyebilir (Küçükahmet, Borçbakan, Karamanoğlu, 2001: 2)
- Öğrencilerin anlama veya yaratıcılık yetenekleri gelişir,
- Öğrencilerin konu ve olayları objektif analiz etme yeteneği gelişir,
- Öğrencinin dil yeteneğini geliştirir (Özden, 1999: 175).
- Öğrenciler güdülenir,
- Öğrenciler yüz yüze gelecekleri gerçek durumlar için hazırlanır,
- Öğrencilerin sosyal becerileri gelişir,
- Öğrenci baskı ya da işlerin ters gitmesi gibi olaylar karşısında soğukkanlı olmayı öğrenir (Küçükahmet, 2001: 89).
- Öğrenci bu etkinliklerde bulundukça beden dilini kullanmasını da öğrenir; el, kol, yüz ve beden eylemleriyle konuşmasını daha etkili bir duruma getirebilir,
- Öğrencinin dinleme ve izlemeye yönelik dikkati artar,
- Birlikte iş yapma, iş bölümüne gitme, dayanışma gibi toplumsal alışkanlıklar kazanılır,
- Öğrenci içinde bulunduğu grubu yöneltme, yönlendirme becerisi kazanır (Kıbn, 2000:219).
- Karmaşık olaylar anlaşılır hale gelir, Öğrenci eleştirel düşünmeyi öğrenir,
- Soyut teorik olay ve kavramların somutlaştırılması sağlanır,

- Öğrencilerin problem çözme yetenekleri gelişir (Gürdal, Şahin, Çağlar, 2000: 108).

1.4.Coğrafya nedir?

Coğrafya,“coğrafi yeryüzündeki doğal, beşeri ve ekonomik olayları, insanla ilişkiler kurarak inceleyen bir bilimdir (Doğanay,1993,s.7)

Eski Yunanda arzın tasviri(geo, arz ve graphe, tasvir) anlamına gelen coğrafya bugünkü manada; yeryüzü olayları ile insan arasındaki münasebetleri, bu olayların dağılışını ve bu dağılışların nedenlerini inceleyen bir bilimdir(Güngördü,2002,s.2)

Bütün çeşitlilikleriyle yeryüzüne bağlı olayları tanıtan, bunları açıklayan bilim dalıdır (İzbırak,1992,s.61).

Coğrafyanın görev ve sorumluluğu, dünyanın genel koşullarını doğru bir şekilde hayalinde canlandırabilen geleceğin vatandaşlarını yetiştirmektir. Bu şekilde dünyada olup biten siyasi ve sosyal problemlerle ilgili mantıklı düşünceler üretmelerine yardımcı olur.

Coğrafya eğitim programları içersinde olmazsa olmaz öğretilerden birdir. Coğrafya, insanlara yaşadığı Dünya ve evren hakkında bilgi vermekle kalmaz, bireylerde olaylar arasında ilişki kurarak çözümler üretmesine de yardımcı olur (Fairgrieve, 1926, s.18).

Coğrafya, yeryüzündeki coğrafi olayların neden-sonuç dağılış ve olayların birbirleriyle ilişkilerini kavramada temel ilimdir. Yeryüzünde meydana gelen coğrafi olayların analizi ancak coğrafyacı gözüyle çözümlenebilir.

Coğrafya insan yaşamının mekânsal boyutunu oluşturmaktadır.

Yeryüzünde yaşayan insanlar yaşadıkların çevrenin özelliklerini bilmek isteyeceklerinden dolayı, coğrafya ilmine ihtiyaç duyarlar.

Ancak kimi çevrelerin söz ettiği gibi coğrafya ansiklopedik bilgiler yığını değil, insanlara, soru sorma ve problem çözme yetileri kazandıran bir bilimdir (Bednarz ve diğ, 1994, s.18).

1.4.1.Orta Öğretim Coğrafya dersinin genel amaçları

Orta Öğretim kurumlarının coğrafya dersi programı; Talim ve Terbiye Kurulu'nun 8.7.1983 gün ve 107 sayılı kararıyla kabul edilmiş 29.8.1983 gün ve 2146 sayılı Tebliğler dergisinde yayımlanan programın amaçları öğrencilere;

- Yakın çevrelerinden başlayarak yurdumuzu ve dünyayı tanıtmak; onlarla vatan, millet ve insanlık sevgisini daha bilinçli daha köklü kılmak.
- Türkiye'nin dünya üzerindeki yerini ve önemini belirterek ve onlarla ülkemizin kalkınmasında severek sorumluluk alma duygusunu geliştirmek.
- Çeşitli coğrafya olaylarının (tabii, beşeri, ekonomik) yeryüzünde dağılışlarını, bunların sebep ve sonuç ilişkilerini ve yeryüzü canlılar, özellikle insan hayatı üzerindeki etkinliklerini inceleyerek, olayların farklı dağılışları sonunda yeryüzünde meydana gelmiş olan değişik karakterdeki alanların özelliklerini kavratmak.
- İnsanların birbirleriyle ve coğrafi çevreleri ile karşılıklı ilişkilerini, insan topluluklarının yaşama yerlerini ve geçinme yollarını inceleyerek onların, yurdumuzun ekonomik kalkınmasında faydalı birer eleman olarak yetişebilmelerini sağlamak.
- İnsanların yaşama alanı olarak yeryüzünün yaşama şartlarını, imkân ve kaynaklarını tanıtmak; bu imkân ve kaynaklarının sınırsız olmadığını, bu sebeple onların israfından kaçınmak gerektiğini kavratmak; tabiatı sevdirmek ve ona koruma alışkanlığını kazandırmak.

- Milletlerin refah ve mutluluklarının coğrafi çevreden yararlanma derecesine ne kadar bağlı olduğunu. Yurdumuzun henüz işlenmemiş olan tabii kaynaklarının ne kadar geniş çalışma alanı teşkil ettiğini örnekleriyle belirtmek.
- Komşu ve uzak ülkeleri ülkemizi ilgilendiren yönleri ile tanıtmak, ülkeleri birbirleriyle karşılaştırarak onlar hakkında bilgi kazandırmak.
- Milletlerin birbirlerine muhtaç olduklarını birbirleriyle işbirliği yapma zorunluluğu bulunduklarını, ortak sorunların karşılıklı iyi niyetle çabalarla çözümlenebileceğini kavratmak.
- Türkiye'nin başlıca tarım ve endüstri ürünleri ile ticari ilişkileri hakkında bilgi kazandırırken dünya milletleri arasındaki ekonomik bağları inceleyerek ülkemizin dünya ekonomisindeki yerini ve önemini kavratmak.
- Bulundukları tabii çevrenin, bölgenin diğer bölgelerin ve bütünü ile Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalınmasına yarayan yerüstü ve yeraltı kaynakları ile turistik zenginliklerini tanıtmak.
- Çeşitli haritaları, resimleri, istatistikleri, grafik ve diyagramları yorumlamayı, bunlardan yararlanmayı öğretmek ve onlardan plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisini geliştirmek.
- Öğrencilerin, milli servet kaynaklarımızı koruma ve değerlendirme gereğine inanmış ve bu yolla alışkanlıklar kazanmış vatandaşlar olarak yetişmelerini sağlamak.
- Öğrencileri, yurdumuzun ve milletimizin sorunları üzerine eğilen, bunları inceleyip öğrenen ve bu sorunların yurt ve millet yararına çözümlenmesine içtenlikle katılan aydın yurttaşlar olarak yetiştirmek (Güngördü, 2002, s.49–50)

1.5.İlgili Araştırmalar

Orta öğretim Coğrafya dersi konularının öğretiminde drama tekniğinin kullanılması ile ilgili yerli ve yabancı kaynak taraması yapılmış ancak gerekli zengin

kaynaklara ulaşamamıştır. Elde edilen kaynaklar daha çok farklı branşlarda ya da eğitim ve öğretim düzeyi farklı seviyelerdedir. Coğrafya Eğitimine en yakın dramatize edilmiş yayınlar şunlardır.

Atar (2003) “Eğitici dramayı Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde kullanmanın öğrenmenin kalıcılığı üzerindeki etkisi” konulu tez çalışmasında; Eğitici Drama Yönteminin kullandığı deney grubu ile düz anlatım yöntemini kullandığı kontrol grubunu başarı testi uygulayarak karşılaştırmıştır. Altı hafta süren bu uygulamanın sonucunda drama yöntemini kullanan deney grubu öğrencilerinin başarı puanlarının, kontrol grubuna göre anlamlı olduğu sonucuna varmıştır.

Üstündağ (1998) “Dramatizasyon ağırlıklı yöntemin etkililiği” konulu tez çalışmasında ilkokul hayat bilgisi dersinde yer alan çevremizde sonbahar ünitesinin öğretiminde drama ağırlıklı uygulamanın klasik yöntemler göre etkililiği araştırılmış. Sonuçta drama aile yapılan uygulamanın daha başarılı bir sonuç verdiği sonucuna ulaşmıştır.

O’Hara (1997,s.68) Araştırma projesinde İngilizce eğitim programında bir öğretim yöntemi olarak dramanın kullanılmasına ve bağımsız bir ders olarak orta öğretimde yer almasını önermiştir. Ona göre drama bir yöntem olarak tüm düzeylerde ve konu alanlarında kullanılabilir. Ancak asıl önemi İngilizce öğretmenleri için çok kullanışlı olmasıdır. O’hara hem lisansüstü eğitim sertifikası olan hem de orta eğitimdeki öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında, öğrencilerin drama yoluyla kazandıkları davranışları sıralamıştır. Bunlar arasında öğrencilerin kendilerine güven duyması, sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini, birlikte çalışma alışkanlığını ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesi ve sosyalleşmesi gibi davranışlar yer almaktadır.

1.6.Problem Cümlesi

IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının (Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama yönteminin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin başarı puanları ile klasik yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.7.Alt Problemler

- IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının (Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama yönteminin kullanıldığı deney grubu ile klasik yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun ön test puanlarına göre aralarında anlamlı bir fark var mıdır?
- IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının (Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama yönteminin kullanıldığı deney grubu ile klasik yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun son test puanlarına göre aralarında anlamlı bir fark var mıdır?
- IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının (Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama yönteminin kullanıldığı deney grubunun öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının (Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, klasik yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun öntest ve son test puanları arasında manidar bir farklılık var mıdır?
- IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının (Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama yönteminin kullanıldığı deney grubu ile klasik yöntemlerin kullanıldığı

kontrol grubunun hatırlama testi (kalıcılık testi) puanlarına göre aralarında anlamlı bir fark var mıdır?

- IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının (Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama yönteminin kullanıldığı deney grubu ile klasik yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun ön test ve son test puanlarının farklılığına göre aralarında anlamlı bir fark var mıdır?

1.8.Araştırmanın Amacı

Orta Öğretim kurumlarında sözel bir ders olarak okutulan Coğrafya dersi, Öğrencinin günlük yaşantısı, çevresini daha iyi algılamasını problemler daha duyarlı olup bilinçli bir birey olarak yetişmesini sağlayan temel bilimlerin biridir.

Coğrafya bir yorum ve sentez bilimidir. Şahin'e (2003) göre Coğrafya; bilgilerin bir sistematik içinde, hangi doğal ve beşeri etkenler sonucu ortaya çıktığını araştırır.

Olayların gelişme durumunu, varsa insanlara yapmış olduğu olumsuz etkilerin neler olduğunu, araştırmalardan elde edilen sonuçların yorumlanarak ortaya çıkan sentez doğrultusunda insanların bu olumsuz etkilerden nasıl korunacağını, ya da daha az zarar görmesi için nelerin yapılması gerektiğini öneren bilimdir.

Coğrafya, bir bakıma insanın yaşadığı yeryüzünde olan her konuyla ilişkilidir. Yani hayatın kendisidir. Coğrafya'nın çeşitli konuları; iklimdeki değişimler, sera etkisi, kuraklık, çölleşme, fakirlik, yetersiz beslenme, salgın hastalıklar, toprak erozyonu, tarım alanlarının azalması, açlık, doğal afetler ve hızla tükenen doğal kaynaklar gibi Dünyamızı ve Dünya nüfusunun tamamını ilgilendiren fiziki ve beşeri sorunları algılama, kavrama, yorumlama ve bu sorunlara çözüm önerileri getirme imkânı sunar.

Bu araştırmanın genel amacı; Coğrafya dersi konularını dramatize edilerek anlatılmasının eski (klasik yöntemler) yöntemlere göre öğrenci başarısında etkililiğini ortaya koymaktır. Günümüzde yaygın öğretim şekli olan ezbere dayalı, kalıcılığı olmayan klasik yöntemlerin yerine öğrenmeyi kolaylaştırması, akılda daha fazla kalması, olgular arası ilişkileri yorumlama yeteneğini ön plana alan yöntemlerin öğretimde egemen olması, bu çalışmanın yapılmasında etkili bir dayanak oluşmuştur. Araştırmacı, Bu çalışmayla Orta Öğretimde Coğrafya derslerinin anlatımında öğretmenlere yeni bir bakış açısı, uygulayacakları yeni bir yöntem olabileceğini amaçlamıştır.

1.9.Araştırmanın Önemi

Coğrafya biliminin genel amacı, diğer bilimler gibi insana hizmet etmektir. Coğrafya, bilimler içinde en eski ve köklü bilimlerden biridir. Bunun yanında insanla doğrudan bağlantısı olan yaşam koşullarını doğal ve beşeri yönlerden anlatan temel bir bilimdir.

Orta öğretimde, öğrencilerin Coğrafya dersinden en ileri düzeyde istifade etmeleri onların fiziki ve beşeri ortamı daha iyi algılamalarını sağlayacağı gibi, kendi yaşantılarını etkileyen doğal süreçlerin bilincinde olmalarına yardımcı olacaktır.

Coğrafya öğretiminde üzerinde durulması gereken konu, bu dersin önemini kavramada farklı bakış açılarını yakalayıp uygulamak ve gelecek kuşakların Coğrafya dersinden daha fazla istifade etmelerini sağlamak olmalıdır. Bu açıdan gençlerin bilinçli yetişmelerinde önemli bir görev üstlenen Coğrafya dersinin verimliliğini arttıracak yöntem teknikleri uygulamak, yenileştirmek gerekir.

Tüm derslerde olduğu gibi Coğrafya derslerinde de yaygın öğretim tekniği düz anlatım tekniğidir. Öğretmenin aktif, öğrencinin pasif olduğu bu yöntemle öğrencinin dersten zevk alması ya da derse ilgi duyması pek mümkün değildir. Günümüze, artık öğretmen merkezli öğretimin yerine öğrenci merkezli, öğrenciyi

temel alan teknikler genel kabul görmektedir. Drama yöntemi de öğrenciyi merkez alan uygulamalardan biridir. Bu yöntemle öğrenci doğrudan konunun içinde aktif rol alan bir pozisyonda bulunduğundan, öğrenme hem daha çabuk hem bilgiler daha kalıcı hem de dersin işlenişi çekici olmaktadır.

Drama yöntemi anaokulunda yüksek öğretim kurumlarına kadar her öğrenci seviyesine uygulanan bir öğrenme modelidir. Bu sebeple Coğrafya dersinin anlatımında, drama yönteminin eğitim kurumlarında uygulanabilecek bir teknik olabileceği düşünülebilir.

Bu araştırmada, üzerinde önemle durulan nokta eğitim sürecinde öğrencilerin Coğrafya dersi konularının öğreniminde drama tekniğinin verimliliğini ortaya koymaktır.

1.10.Varsayımlar

Bu araştırma sırasında deneysel yöntemler kullanılırken, deney ve kontrol grubunun herhangi bir dış etkenden aynı oranda etkilendikleri varsayılmaktadır.

- Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öğrenmelerine etki edebilecek dışsal etkilere aynı oranda etkileneceklerdir.
- Deney ve kontrol grubu öğrencileri öntest, sontest ve kontrol testi sorularına ciddiyetle cevap vermişlerdir.
- Deney ve kontrol grubu öğrencileri uygulama sürecinde aynı oranda güdülenmiştir.
- Veri toplama araç ve yöntemleri araştırma amacına uygun bilgileri toplayabilecek geçerliliğe ve güvenilirliği taşıdığı varsayılmıştır.

1.11.Sınırlılıklar

Bu araştırmada;

- Altındağ İMKB Ticaret Lisesi 9/A ve 9/B sınıftaki öğrencilerle.
- Altındağ İMKB Ticaret Lisesinden seçilen deney grubu ve kontrol grubu öğrencileriyle.
- 2005–2006 Eğitim öğretim yılı 9.sınıf Coğrafya dersi konularından

Dünyanın Günlük hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası ve jeolojik zamanlar ile.

- Bu dersin anlatımını sağlayan öğretim elemanıya.
- Deney grubuna uygulanan drama ve kontrol grubuna uygulanan geleneksel yöntemlerle sınırlandırılmıştır.

1.12.Tanımlar

Drama yöntemi: Herhangi bir konunun, oyunlaştırılarak anlatılmasında kullanılan bir yöntem.

Klasik ders anlatma yöntemi: Öğretmen merkezli, öğrencinin pasif olduğu ders anlatma yöntemi(Düz anlatma, soru-cevap, sunuş, gösteri vs...)

Başarı Puanı: Öğrencilerin son testten aldıkları puan.

Hatırda Tutma Puanı: Öğrencilerin kontrol testinden aldıkları puan.

Ön Test: Öğrencilerin araştırma öncesi ön bilgilerini ölçmek amacıyla bilgi testinin uygulandığı sınav.

Son Test: Öğrencilerin araştırma sonrası öğrendikleri bilgilerini ölçmek amacıyla bilgi testinin uygulandığı sınav.

Kontrol Testi: Öğrencilerin araştırma sonrasında öğrendikleri bilgilerin ne kadarının akılda kaldığını. Ölçmek amacıyla bilgi testinin uygulandığı sınav.

Bilgi Testi: Ön test, son test ve kontrol test olarak uygulanan test.

Deney grubu: Araştırmada konumu değiştirilen, drama yönteminin kullanıldığı öğrenci grubu.

Kontrol grubu: Araştırmada konumu sabit kalan, klasik yöntemlerin kullanıldığı öğrenci grubu.

BÖLÜM II

YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde, araştırmanın deseni, denekler, veri toplama araçları, öğrencilere ilişkin bilgiler, verilerin toplanması ve çözümlenmesine yer verilmiştir.

2.2.Deney Deseni

Araştırmada, deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın alt problemlerini test etmek amacıyla öntest, sontest ve kontrol gruplu test yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan deney ve kontrol grupları, seviye, bilgi düzeyi, başarı seviyesi ve sosyo- ekonomik düzeyi bir birine denk olan iki gruptan oluşturulmuştur.

Bu araştırmada, temel alınan yöntem öntest son test ve kontrol gruplu testtir. Bu yöntem sosyal bilimlerde sık kullanılan bir yöntemdir. Birbiriyle ilişkili iki grubun karşılaştırılmasında (deney ve kontrol grubu) ÖSKD'nin kullanılması gerçekçi sonuçlar verir. Çünkü aynı kişiler bağımlı değişken üzerinde iki kez ölçülürler. Bununla birlikte farklı deneklerden oluşan deney ve kontrol gruplarının ölçümlerinin karşılaştırılması nedeniyle bu desen ilişiksizidir.

Bu nedenle, bu desen oldukça karışıktır (Büyüköztürk, 2001, s.21).

Bu desenin gerekleri şu şekilde sıralanabilir.

- Desen bir denekler havuzunu gerektirir. Denekler atanırken yansız atanır ve iki grup oluşturulur. Deney grubuna bağımsız değişken uygulanırken kontrol grubuna bağımlı değişken uygulanır. Yani deney grubunda şartlar değiştirilirken kontrol grubunun pozisyonunda bir değişiklik yapılmaz.
- Deney ve kontrol grubundaki deneklerin bir araştırmaya dâhil olmalarında bir sakınca olmasa da deneklerin hangi gruba dâhil olduklarını bilmemeleri gerekir.

- Deneyin başlangıcında bağımlı değişkenin bir öntest ölçümü deney ve kontrol grubunda bulunana deneklerden elde edilmelidir.
- Bağımsız değişkenin uygulandığı grup yalnızca deney grubu olmalıdır.
- Deneyin sonunda bir son test ölçümü deney ve kontrol grubunda bulunan deneklerden elde edilmelidir.
- Bağımlı değişken üzerinde bir farklılık olup olmadığına bakmak için deney ve kontrol grupların karşılaştırılmalıdır. Büyüköztürk (2001,s.21)'ün Eckhart ve Ermann'dan aktardığına göre(1977).

Tablo-1:Araştırmanın Deneysel Deseni

Gruplar	Ön test	Deneysel işlem	Son test	Hatırlama Testi
G _D	O ₁ ↑	← X →	O ₃ ↑	O ₅ ↑
G _K	O ₂ ↓	←	O ₄ ↓	O ₆ ↓

G_D: Deney Grubu

G_K: Kontrol Grubu

O₁, O₃, O₅ deney grubunun Öntest ölçümü, Son test ölçümü, Kontrol testi ölçümelerini ifade eder.

O₂, O₄, O₆ kontrol grubunun Öntest ölçümü, Son test ölçümü, Kontrol testi ölçümelerini ifade eder.

X, deney grubundaki deneklere uygulanan bağımsız değişkeni(Drama uygulaması) göstermektedir.

Tabloda ok işareti($\longleftrightarrow$) deney ve kontrol grupları arasındaki ilişkiyi gösterir.

Yukarıda sembollerle ifade edilen deneysel desenin mantığı şu şekilde ifade edilebilir.

- O₁ - O₃ - O₅ Öntest son test ve kontrol testi gözlemleri arasında grubu etkileyen kontrol edilmemiş herhangi bir değişken nedeniyle deney

grubunda meydana gelen farkı ifade eder.

- $O_2 - O_4 - O_6$ Öntest son test ve kontrol testi gözlemleri arasında grubu etkileyen kontrol edilmemiş bir değişken nedeniyle kontrol grubunda oluşan farkı gösterir.
- $(O_1 - O_3 - O_5) - (O_2 - O_4 - O_6)$ Deney değişkeninin etkisini gösterir. Deney grubu ile kontrol grubu arasında meydana gelen farkın formülle ifadesidir.

2.3.Evren ve Örneklem

Araştırmaya katılan öğrenciler, Altındağ I.M.K.B Ticaret Meslek Lisesi 2006–2007 Eğitim-Öğretim yılı 9.sınıflarından 9/A ve 9/B sınıflarıdır. Bu sınıflardan 9/A sınıfı deney grubu 9/B sınıfı ise kontrol grubunu oluşturmaktadır. Bu gruplar şans (random) yöntemiyle belirlenmiştir. 9/A Sınıfı deney grubu olmasından dolayı 6 haftalık süreçte konuların anlatımında drama tekniği uygulanmış, 9/B kontrol grubu olması nedeniyle eski klasik yöntemler(düz anlatım, soru-cevap vs...) uygulanmıştır. Deney grubuna uygulanan konular, belirlenirken dramaya uygunluk, fiziki koşullar, öğrenci yapısı dikkate alınmıştır. Uygulamalar başlamadan önce araştırmacı tarafından Çağdaş Drama Derneğinden uzmanlarla iletişim kurulmuş ve drama uygulanmasında olabilecek aksaklıkların en aza indirilmesi için yardım alınmıştır. Drama uygulaması nasıl yapılır konusunda araştırmacının sahibi olduğu bilgi ve tecrübe arttırılmıştır.

Deney grubuna drama uygulanırken, Coğrafya konularından bir kısmı örnek olarak alınması diğer konuların dramaya uygun olmadığı anlamına gelmemektedir. Amaç, konu sayısının çokluğu değil drama tekniğinin coğrafya öğretiminde uygulanabilirlik derecesini görmektir.

Tablo–2:Deney ve Kontrol grubu

SINIFLAR	GRUPLAR	N	TOPLAM
9/A	Deney grubu	27	54
9/B	Kontrol grubu	27	

2.4.Araştırma Süreci

Araştırma süreci, Altındağ IMKB Ticaret Meslek Lisesi 2006–2007 Eğitim Öğretim yılı 9.Sınıf Coğrafya dersi konularından “Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası ve Jeolojik Zamanlar” konuları seçilerek başlamıştır. Bu konuları içeren hazır bulunuşluk testi uygulanarak Deney Grubu ile Kontrol Grubunun öğretim sürecinden önce başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmiştir. Soruların hazırlanmasıyla araştırma süreci başlamıştır.

2.5.Verilerin toplanması

Araştırmanın alt problemlerinin istatistik sonuçlarının analizi için gerekli verilerin toplanması için 9.Sınıf Coğrafya dersi konularının (Dünyanın günlük hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası ve Jeolojik Zamanlar) öğretiminde Drama Yöntemi ile Klasik Yöntemlerin karşılaştırılmasında veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından yukarıdaki konularla ilgili hedef davranışlar dikkate alınarak ilgili konular bazındaki yayınlardan yararlanılarak, çoktan seçmeli sorulardan oluşan hazır bulunuşluk testi hazırlanmıştır. Teste yer alan her bir soru için, beş seçenek hazırlanmış ve öğrencilerden kendilerine en uygun gelen cevabın işaretlenmesi istenmiştir. Test için gerekli maddelerin hazırlanmasında tez konusunda belirlenen konuları içeren sorular dört konuya ve hedef davranışlara göre dengeli bir şekilde hazırlanmıştır.

Önceden hazırlanan bu soruların oluşturulmasında, uzman görüşlerine başvurulmuş, bu görüşler etrafında soruların düzenlenmesi sağlanmıştır. Ön uygulamada, Testin güvenilirliği ve kapsam geçerliliği için mümkün olduğunca çok sorunun testte bulunmasına dikkat edilmiştir. Bu sebeple ön uygulamada konuların tamamını kapsayacak şekilde 60 soru sorulmuş ve 120 öğrenciye uygulanmıştır. Soruların güçlük derecesini ölçmek için öğrencilerden tüm soruları cevaplanmaları istenmiştir.

Tablo-3 Yerkürenin Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Jeolojik Zamanlar ve Toprak Coğrafyası Konuları Ön Uygulama Testinde Yer Alan Soruların Konulara Göre Dağılımı, Konuların İşlenişindeki ders saati süreleri

Sıra	Konu Adı	Ders Saati	Soru Adedi
1	Yerkürenin Günlük Hareketi	2	10
2	İklim Bilgisi	1	5
3	A)Sıcaklık	2	10
4	B)Basınç ve Rüzgârlar	2	8
5	C)Nemlilik ve Yağış	2	8
6	Jeolojik Zamanlar	1	9
7	Toprak Coğrafyası	2	10
	Toplam	12	60

Ön uygulama testi yapıldıktan sonra elde edilen verilere madde analizi uygulanarak her bir maddenin güçlük ve ayırt edicilik indisi hesaplanmıştır.

Madde analizi, klasik ölçme teorisi veya modern test teorisi dikkate alınarak testi oluşturan maddelerin ve dolayısıyla testin ölçmek istediği niteliğe uygun maddeler seçilmesi işlemidir. Madde analizinin ilk basamağında maddeler alan uzmanlarınca kapsam geçerliliği açısından ve ölçme uzmanlarınca da test-madde yazım kuralları açısından incelenir.

Madde analizinin ikinci basamağı, madde güçlük indisi(p) ve madde ayırt edicilik(r) değerlerinin yorumlanmasıdır. Bu değerlendirmede testin özelliğine göre madde kökü ve çeldiricilerin istenilen doğrultuda çalışılıp çalışmadığı hakkında elde edilen bilgiler alanda uzman kişiler yardımı ile yorumlanır ve gereken düzeltmeler yapılır(Çelik,2000,s.100)

Madde güçlük indisinde üç farklı yorum vardır:

- Maddeyi doğru cevaplayanların yüzdesi
- O maddeye ait puanların aritmetik ortalaması
- Gruptan rastgele seçilen bir kişinin o maddeyi doğru cevaplama olasılığıdır. Değişim Aralığı ($0 \leq p \leq 1$) P değeri, sıfıra ve bire yaklaştıkça maddenin ayırt etme gücü düşer (Çelik,2000,s.100).

Maddenin ayırtıcılık gücü:

- Maddenin test ile korelasyonunu ifade eder. Buna maddenin geçerlilik katsayısı da denir. Eğer madde ile test korelasyonu yüksek ise bu madde kullanılabilir. Bilenlerle bilmeyenleri iyi ayırt ediyor demektir. Negatif değer ters yönlü bir ilişki demektir, bu sebeple o madde testten çıkarılmalıdır. Testte çok sayıda kolay ve zor maddeler varken çift serili tercih edilir(Çelik,2000,s.102–3)
- Madde ayırt edicilik indisi ortalama. .50 civarında olursa test bireysel farklılıkları iyi ayırt eder (Çelik,2000,s.104).
- -1 ile + 0.19 arası atılır
- 0.20 ile 0.29 arası düzeltilerek kullanılabilir
- 0.30 ile + 1 aynen kullanılır
- Ayırt edicilik indisi. 20 ve negatif olanlar atılır
- Elde yeterince madde varsa. 40 ve daha yukarı değerdeki maddeler alınmalıdır
- Başarı testi için ortalama ayırt edicilik gücü. 50 olacak şekilde maddeler alınmalıdır.

- Madde güçlük indisine göre zor ve kolay maddeleri azalan sayılarda seçmelidir.
- Madde seçerken test kapsamının daraltılmaması gerekir.
- Doğru cevap ve çeldiriciler iyi çalışan maddeler seçilmelidir (Çelik,2000,s.103).

Yukarıdaki madde güçlük değeri ve madde ayırt edicilik özellikleri dikkate alınarak hazırlanmış olan 60 soruluk ön uygulama testinden, asıl uygulamaya uygun olmayan geçerliliği ve güvenirliliği düşük olan 30 soru çıkarılmış ve geriye kalan 30 soru ise öntest sontest ve kalıcılık testi olarak araştırmada uygulanmıştır. Ön uygulama sorularının madde güçlük ve ayırt edicilik değerleri Ön uygulama sorularının madde güçlük ve ayırt edicilik değerleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo-4: Ön uygulama madde analiz sonuçları

MADDE NO	A	B	C	D	E	BOŞ	Erişemeyen	DOĞRU CEVAP YÜZDESİ	P:Güçlük D:Ayırt edicilik İndisi.
ÜST 1(B) ALT	5	10	4	5	8	-	-	0.31	P=0.28 D=0.062
	7	8	8	6	3			0.25	
ÜST 2(A) ALT	13	5	4	6	4			0.40	P=0.31 D=0.19
	7	8	7	7	3			0.22	
ÜST 3(E) ALT	2	3	3	5	20			0.62	P=0.44 D=0.38
	5	7	6	6	8			0.25	
ÜST 4(C) ALT	2	4	23	1	2			0.72	P=0.55 D=0.34
	5	5	12	2	8			0.38	
ÜST 5(C) ALT	4	15	4	2	7			0.49	P=0.38 D=0.19
	9	9	5	1	8			0.28	
ÜST 6(D) ALT	6	6	3	14	7			0.44	P=0.34 D=0.19
	4	5	7	8	8			0.25	

ÜST 7(D) ALT	2	3	4	16	7			0.50	P=0.38 D=0.25
	4	6	5	8	9			0.25	
ÜST 8(B) ALT	1	30	1	-	-			0.94	P=0.66 D=0.56
	4	12	6	5	7			0.38	
ÜST 9(C) ALT	1	1	28	2	-			0.88	P=0.66 D=0.44
	5	4	14	6	3			0.44	
ÜST 10(E) ALT	2	4	10	2	14			0.44	P=0.31 D=0.25
	7	5	8	6	6			0.19	
ÜST 11(A) ALT	18	4	1	4	5			0.56	P=0.44 D=0.25
	10	8	4	5	5			0.31	
ÜST 12(C) ALT	6	5	14	1	6			0.44	P=0.34 D=0.19
	11	7	8	2	4			0.25	
ÜST 13(D) ALT	1	1	1	27	2			0.84	P=0.64 D=0.41
	3	3	5	14	7			0.44	
ÜST 14(D) ALT	3	3	4	19	3			0.59	P=0.45 D=0.28
	5	5	2	10	10			0.31	
ÜST 15(C) ALT	12	3	13	3	1			0.41	P=0.34 D=0.12
	13	1	9	8	1			0.28	

MADDE NO	A	B	C	D	E	BOŞ	Erişemeyen	DOĞRU CEVAP YÜZDE	P:Güçlük D:Ayırt edicilik İndisi.
ÜST 16(D) ALT	1	12	5	10	4			0.31	P:0,30 D:0,03
	3	10	8	9	2			0.28	
ÜST 17(D) ALT	3	5	4	11	9			0.32	P:0,44 D:0,13
	2	6	3	7	14			0.22	
ÜST 18(C)	2	2	15	10	3			0.47	P:0,33 D:0,28
	3	3	6	17	3			0.19	

ALT									
ÜST 19(B) ALT	14	12	3	1	2			0.38	P:0,31 D:0,13
	15	8	5	2	2			0.25	
ÜST 20(E) ALT	6	6	5	4	11			0.34	P:0,27 D:0,16
	9	8	5	4	6			0.19	
ÜST 21(D) ALT	2	5	12	8	5			0.25	P:0,23 D:0,03
	4	3	12	7	6			0.22	
ÜST 22(C) ALT	3	5	14	4	10			0.44	P:0,34 D:0,19
	5	8	8	2	9			0.25	
ÜST 23(D) ALT	11	2	3	9	7			0.28	P:0,28 D:0
	15	3	1	9	4			0.28	
ÜST 24(D) ALT	-	2	3	23	4			0.72	P:0,56 D:0,30
	2	5	6	13	6			0.41	
ÜST 25(D) ALT	6	2	2	21	1			0.66	P:0,47 D:0,38
	8	4	2	9	9			0.28	
ÜST 26(C) ALT	2	1	10	5	14			0.31	P:0,23 D:0,16
	4	3	5	5	18			0.16	
ÜST 27(A) ALT	9	11	6	4	2			0.28	P:0,25 D:0,06
	7	15	3	4	3			0.22	
ÜST 28(A) ALT	9	3	2	8	10			0.28	P:0,31 D:-0,06
	11	5	7	8	1			0.32	
ÜST 29(A) ALT	12	2	8	3	7			0.38	P:0,28 D:0,19
	6	3	7	6	10			0.19	
ÜST 30(C) ALT	6	2	22	1	1			0.69	P:0,50 D:0,38
	9	6	10	4	3			0.31	

MADDE NO	A	B	C	D	E	BOŞ	Erişemeyen	DOĞRU CEVAP YÜZDE	P:Güçlük D:Ayırt edicilik İndisi.
ÜST 31(D) ALT	2	1	4	20	5			0.63	P:0,44 D:0,38
	3	2	7	8	12			0.25	
ÜST 32(B) ALT	5	19	5	1	2			0.60	P:0,41 D:0,38
	8	7	7	5	5			0.22	
ÜST 33(E) ALT	7	3	1	7	14			0.44	P:0,31 D:0,25
	11	5	4	6	6			0.19	
ÜST 34(D) ALT	1	-	4	25	2			0.78	P:0,41 D:0,44
	7	4	5	11	5			0.34	
ÜST 35(A) ALT	11	2	16	2	1			0.34	P:0,27 D:0,16
	6	2	19	3	2			0.19	
ÜST 36(E) ALT	7	9	4	2	10			0.31	P:0.30 D:0.03
	8	13	1	1	9			0.28	
ÜST 37(B) ALT	8	7	5	6	5			0.22	P:0,25 D:-0,06
	7	9	8	5	3			0.28	
ÜST 38(C) ALT	1	1	26	4	-			0.81	P:0,56 D:0,50
	8	4	10	6	4			0.31	
ÜST 39(B) ALT	5	23	2	1	-			0.72	P:0,48 D:0,47
	9	8	6	8	1			0.25	
ÜST 40(E) ALT	8	2	3	2	17			0.53	P:0,42 D:0,31
	13	4	5	3	7			0.22	
ÜST 41(D) ALT	-	1	2	26	3			0.81	P:0,64 D:0,31
	1	7	5	15	5			0.47	
ÜST 42(A) ALT	10	8	7	5	2			0.31	P:0,16 D:0,06
	8	12	5	6	1			0.29	
ÜST 43(E) ALT	9	3	4	3	13			0.31	P:0,34 D:0,13
	12	3	4	4	9			0.28	

ÜST 44(E) ALT	1	2	4	1	24			0.75	P:0,55 D:0,41
	4	6	7	4	11			0.34	
ÜST 45(B) ALT	5	16	4	3	4			0.50	P:0,45 D:0,10
	6	13	2	4	7			0.41	
MADDE NO	A	B	C	D	E	BOŞ	Erişemeyen	DOĞRU CEVAP YÜZDES İ	P:Güçlük D:Ayırt edicilik İndisi.
ÜST 46(D) ALT	1	-	2	28	1			0.88	P:0,64 D:0,47
	5	7	4	13	3			0.41	
ÜST 47(E) ALT	4	6	3	5	14			0.44	P:0,33 D:0,22
	5	9	5	6	7			0.22	
ÜST 48(D) ALT	5	1	7	14	5			0.44	P:0,31 D:0,25
	5	7	6	6	8			0.19	
ÜST 49(E) ALT	2	4	5	12	9			0.28	P:0,28 D:0,28
	1	1	4	17	9			0.28	
ÜST 50(D) ALT	10	2	3	11	6			0.34	P:0,30 D:0,10
	12	3	2	8	7			0.25	
ÜST 51(D) ALT	2	1	3	26	-			0.81	P:0,56 D:0,50
	6	9	5	10	2			0.31	
ÜST 52(A) ALT	27	-	2	1	2			0.84	P:0,58 D:0,53
	10	3	5	6	8			0.31	
ÜST 53(C) ALT	2	2	21	4	3			0.66	P:0,50 D:0,31
	5	4	11	6	6			0.34	
ÜST 54(C) ALT	3	1	24	4	-			0.75	P:0,53 D:0,47
	5	2	10	10	5			0.31	
ÜST 55(A) ALT	16	1	4	5	6			0.50	P:0,42 D:0,16
	11	2	4	6	9			0.34	
ÜST 56(C) ALT	2	2	24	3	1			0.75	P:0,53 D:0,47
	3	6	10	8	5			0.31	

ÜST 57(C) ALT	3	1	27	1	-			0.84	P:0,63 D:0,44
	8	4	13	3	2			0.41	
ÜST 58(D) ALT	5	3	5	15	4			0.47	P:0,39 D:0,16
	3	8	6	10	5			0.31	
ÜST 59(A) ALT	26	1	3	2	-			0.81	P:0,61 D:0,41
	13	3	5	4	7			0.41	
ÜST 60(C) ALT	1	3	22	6	-			0.69	P:0,50 D:0,38
	3	6	10	11	2			0.31	

Tablodaki ön uygulama testinde, madde güçlük ve ayırt edicilik değerlerine göre soruların bir kısmı teste uygun olmadığı için çıkarılmış, Bir kısım sorular da teste uygun hale getirilerek uygulanabilir seviyeye getirilmiştir.

Ön uygulama testinde,1,23,26,27,28,29,35,336,37,42,48 ve 49 nolu maddelerin güçlük ve ayırt edicilik değerleri düşüktür. Bu maddelerden 1,28,36,37,42 ve 48 nolu maddeler çeldiricileri iyi işlenmiştir.

Testte negatif ayırt edici olan iki madde vardır. 28 ve37.maddelerde ayırt etme negatif yönde çıkmıştır. Bu sebeple bu maddeler testten çıkarılmıştır (Çelik,2000,s.104).

Maddelerden 8.soruda madde güçlük ve ayırt edicilik yüksek çıkmıştır ancak üst grubun D ve E seçeneğine hiç kimse işaretlememiştir. Tabloda ayırt edicilik indisi düşük olan maddeler1,2,5,6,12,15,16,17,19,20,21,22,23,26,27,29,36,42,43,45,47,50, 55 ve 58 bu maddeler asıl testten çıkarılmıştır (Çelik,2000,s.104). Ön uygulama başarı testi analizi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-5: Ön uygulama Başarı testi Sonucunda Öğrencilerin Aldıkları Puanlar, Başarı testinin Varyansı (Sx^2) ve Standart Sapma(S) Değerleri

Öğrenci	Test puanı(x)	$X - \bar{X}$	$(X - \bar{X})^2$
1	32	14.9	222.01
2	32	14.9	222.01
3	31	13.9	193.21
4	31	13.9	193.21
5	30	12.9	166.41
6	30	12.9	166.41
7	30	12.9	166.41
8	30	12.9	166.41
9	29	11.9	141.61
10	29	11.9	141.61
11	28	10.9	118.81
12	28	10.9	118.81
13	27	9.9	98.01
14	26	8.9	79.21
15	26	8.9	79.21
16	26	8.9	79.21
17	25	7.9	62.41
18	25	7.9	62.41
19	25	7.9	62.41
20	25	7.9	62.41
21	24	6.9	47.61
22	24	6.9	47.61
23	23	5.9	34.81
24	22	4.9	24.01
25	20	2.9	8.41
26	20	2.9	8.41
27	20	2.9	8.41
28	20	2.9	8.41
29	20	2.9	8.41
30	20	2.9	8.41
31	20	2.9	8.41
32	20	2.9	8.41
33	20	2.9	8.41
34	19	1.9	3.61
35	19	1.9	3.61
36	19	1.9	3.61
37	19	1.9	3.61
38	19	1.9	3.61
39	19	1.9	3.61

40	19	1.9	3.61
41	19	1.9	3.61
42	19	1.9	3.61
43	18	0.9	0.81
44	18	0.9	0.81
45	18	0.9	0.81
46	18	0.9	0.81
47	18	0.9	0.81
48	18	0.9	0.81
49	18	0.9	0.81
50	18	0.9	0.81
51	18	0.9	0.81
52	18	0.9	0.81
53	18	0.9	0.81
54	18	0.9	0.81
55	18	0.9	0.81
56	17	-0.14	0.0196
57	17	-0.14	0.0196
58	17	-0.14	0.0196
59	17	-0.14	0.0196
60	17	-0.14	0.0196
61	17	-0.14	0.0196
62	17	-0.14	0.0196
63	17	-0.14	0.0196
64	17	-0.14	0.0196
65	17	-0.14	0.0196
66	17	-0.14	0.0196
67	17	-0.14	0.0196
68	17	-0.14	0.0196
69	17	-0.14	0.0196
70	17	-0.14	0.0196
71	16	-1.14	0.0196
72	16	-1.14	0.0196
73	16	-1.14	0.0196
74	16	-1.14	0.0196
75	16	-1.14	0.0196
76	16	-1.14	0.0196
77	16	-1.14	0.0196
78	16	-1.14	0.0196
79	16	-1.14	0.0196
80	16	-1.14	0.0196
81	16	-1.14	0.0196
82	16	-1.14	0.0196
83	16	-1.14	0.0196

84	16	-1.14	0.0196
85	16	-1.14	0.0196
86	12	-5.14	26.41
87	12	-5.14	26.41
88	12	-5.14	26.41
89	12	-5.14	26.41
90	12	-5.14	26.41
91	11	-6.14	37.69
92	11	-6.14	37.69
93	11	-6.14	37.69
94	11	-6.14	37.69
95	11	-6.14	37.69
96	10	-7.14	50.97
97	10	-7.14	50.97
98	10	-7.14	50.97
99	10	-7.14	50.97
100	9	-8.14	66.25
101	9	-8.14	66.25
102	8	-9.14	83.53
103	8	-9.14	83.53
104	8	-9.14	83.53
105	8	-9.14	83.53
106	8	-9.14	83.53
107	8	-9.14	83.53
108	8	-9.14	83.53
109	8	-9.14	83.53
110	8	-9.14	83.53
111	8	-9.14	83.53
112	8	-9.14	83.53
113	8	-9.14	83.53
114	8	-9.14	83.53
115	7	-10.14	102.81
116	7	-10.14	102.81
117	7	-10.14	102.81
118	7	-10.14	102.81
119	7	-10.14	102.81
120	7	-10.14	102.81
Toplam Σ	2057	2.4	5.235.168

$$S_x^2 = \frac{\sum_{i=1}^N (x - \bar{x})^2}{N}$$

$S_x^2 = 43.62$, $S = 6.60$

Ön uygulama testinin varyansı yukarıdaki işlemin sonucuna göre 43.62'dir. Buna göre bu testin KR_{20} güvenirlik katsayısı hesaplanırsa; $KR_{20} = 0,9867$ gibi yüksek bir güvenirliğe sahip bir değer çıkmıştır.

KR_{20} güvenirlik katsayısı bir defa uygulanan bir ölçme aracının iç tutarlılık ölçüsünü veren bir güvenirlik katsayısıdır. KR_{20} güvenirlik katsayısı aynı özelliği ölçmek için yazılan maddeler arasındaki benzerliğin veya paralelliğin bir derecesini ifade eder. Araştırmanın ön uygulanmasında kullanılan başarı testinin KR_{20} güvenirlik katsayısı ,9867 gibi yüksek bir değer çıkmıştır.

2.5.1.Deneysel İşlemler

Araştırmanın uygulama aşamasında şu işlemler gerçekleştirilmiştir.

1. Altındağ İMKB Ticaret Meslek Lisesi 9/A ve 9/B sınıfları denek olarak kullanılmıştır.
2. Her iki sınıfın ön bilgilerini ölçmek amacıyla öntest uygulaması yapılmıştır.
3. Random yoluyla seçilen 9/A Sınıfına belirlenen konular çerçevesinde üniteler 6 hafta süresince drama tekniği ile anlatılmıştır.
4. Kontrol grubu olarak seçilen 9/B Sınıfına ise şartlarda bir değişiklik yapılmadan klasik ders anlatma yöntemleri (Düz anlatım, soru-cevap...) kullanılarak ders anlatılmıştır.
5. Araştırmada her iki grubunda eşit şartlarda olması için uygulamada tek bir öğretmen uygulayıcı olmuştur.
6. Konuların işlenmesinden sonra (6 hafta) öğrenmeyi ölçmek için sontest uygulaması yapılmıştır.
7. Sontest uygulamasından 1 ay sonra deney ve kontrol grubu öğrencilerinin bilgilerin kalıcılığını ölçmek için kontrol testi(kalıcılık testi)uygulanmıştır.
8. Uygulanan testlerden elde edilen verilerin yorumlanması için istatistiksel analize tabii tutularak yorumlanmıştır.

2.5.2.Drama Etkinliklerinin Hazırlanma ve uygulanması

Deney Grubu öğrencilerine, uygulanacak drama etkinlikleri konusunda ön bilgiler verilmiş, Etkinlikte kullanılacak araç gereçler hazırlanmıştır. Seçilmiş konuların drama uygulamasına uygun kısımları öğrencilere anlatılmış, provası yapılmıştır.

Drama için, her konunun özelliğine göre seçilen araç-gereçler için önceden hazırlık yapılarak drama uygulamasına hazır hale gelinmiştir. Bu çerçevede hazırlanan araç- gereçler şunlardır:

1. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Tiyatro kulübünden sağlanan çeşitli şekillerdeki kostümler.
2. Sınıf içersinde rahat bir şekilde görülebilecek A3 boyutundaki yazılı kartonlar.
3. Öğrenmeyi kolaylaştırması açısından görsel coğrafya araç-gereçleri.
4. Küre, harita, grafik vs...
5. Öğrenci çalışmalarını gösteren resimler için fotoğraf makinesi.

2006–2007 Eğitim - Öğretim Yılı ders programına göre yıllık planda belirlenen ders saatlerine uygun ve Coğrafya dersi amaçlarına göre hazırlanan drama uygulamasında yapılan etkinlikler sırasıyla şöyledir.

I.HAFTA:

Ders: Coğrafya

Konu: Yerkürenin Günlük Hareketi

Süre:40+40 dk (2 ders saati)

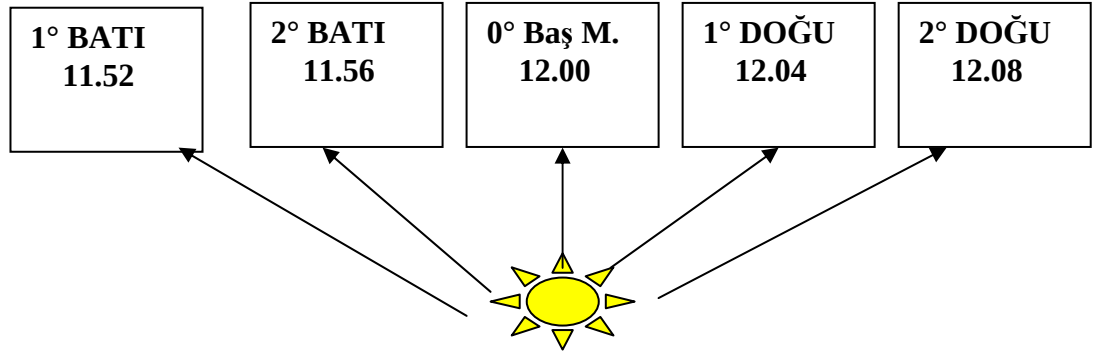
Araçlar:6 kişiden oluşan öğrenci grubu ve A3 boyutunda kartonları yazılmış yerel saat resimleri

Kazanımlar: Yerkürenin hareketinin sonuçları, yerel saat kavramı, gün içerisinde sıcaklık değişimini kavrayabilme.

Öğrenilecek konular

1. Yerküre, batıdan doğuya doğru döner. Bu sebeple yerel saat doğuda daima ileridir.
2. Yerküre üzerinde herhangi bir yerde gün içinde güneş ışınlarının tepede olduğu anda ya da güneş ışınlarının en büyük açıyla geldiği anda o yer için yerel saat 12.00'dır. Saatin 12.00 göre ayarlanması ile elde edilen saate yerel saat denir.
3. Yerküre, batıdan doğuya doğru döndüğü için bir yerde gün içerisinde sıcaklık sürekli değişir.

Malzeme: 5 adet A3 boyutunda karton levha, Güneşi temsil eden bir öğrenci.

Şekil-1: Güneşe göre meridyenler ve yerel saatleri

Ellerinde A3 boyutundaki kartonlarla yerel saati gösteren öğrenciler, karton levhaların Güneşin karşındaki konumunu 4 er dakikalık aralıklarla geçişini temsil eder. Güneş 3.sıradaki öğrencinin tam karşısında bulunmaktadır. Yani 3.öğrencide yerel saat 12.00'yi ifade eder.

Öğretmen, sınıfa doğru, her bir öğrencinin bir meridyeni ifade ettiğini, meridyenlerin Güneşe karşı konumunu, meridyenlerin güneşin önünden geçiş sırasına dikkat edilmesini ister.

Fotoğraf-1:Yerkürenin Günlük Hareketi ve Yerel saat.

Öğretmen sıradaki öğrencilerin birer meridyeni temsil ettiğini söyler. Öğrencilerin boyları ile yerel saatin ileri ya da geri olması ilişkilendirilmiştir.

—**1.Öğrenci**,(sınıfa doğru) en batıda bulunduğum için yerel saat bende en geridir.

—**5.Öğrenci**, (sınıfa doğru), ben en doğuda bulunduğumdan yerel saat bende en ileridir.

—**3.öğrenci**, ben Güneşin tam karşısında olduğumdan yerel saat tam öğle vaktini gösterir yani 12.00'dır.

—Öğretmen, her meridyenin kendine ait bir yerel saatinin olduğunu buna yerel saat dendiğini anlatır. Doğudaki meridyenlerde yerel saatin batıdakilere göre daima ileri olduğunun altını çizer.

Fotoğraf-2:Yerkürenin Günlük Hareketi Yerel Saat Değişimi

Fotoğrafta Yerkürenin batıdan doğuya doğru dönüşü temsil edilmektedir.

İkinci drama grubu, Güneşin önünden geçiş aşamalarını anlatmaktadır. Elllerinde yerel saat ve meridyen dereceleri olan öğrenciler güneşin önünden 4 er dakika arayla geçmektedir.

—**1.Öğrenci**, ben, 2° Doğu meridyeni güneşin önünden önce ben geçerim.

—**2.Öğrenci**, 4 dakika sonra Güneşin önünden ben geçerim.

—**3.Öğrenci**, ilk geçen meridyenden 8 dakika sonra ben geçerim.

—**4.Öğrenci**, ilk geçen meridyenden 12 dakika sonra ben geçerim

—**5. Öğrenci**, ilk geçen meridyenden 16 dakika sonra ben geçerim.

—Öğretmen her meridyenin güneşin önünden geçiş zamanı 4 er dakika arayla olduğunu söyler.

Fotoğraf-3:Yerkürenin Günlük Hareketi Konusunda Sınıf Tartışması

TARTIŞMA VE YORUM

Tanımsal düzeydeki tartışma

1. Biraz önce yapılan uygulamada Yerkürenin dönüş yönü nedir?
2. Meridyenler Güneş karşında neden yer değiştirir?

Bilişsel düzeydeki tartışma

1. Bir meridyen Güneşin tam karşısında ise o meridyenin yerel saati kaçtır?
2. Hangi meridyenin yerel saati daha ileri, hangi meridyenin yerel saati en geridir?
3. Her meridyen arası yerel saat olarak kaç dakikadır?
4. Gün içerisinde sıcaklık nasıl değişir?

Yaşantısal düzeydeki tartışma

1. İnsanlar yerel saati yaşantısında nasıl kullanır?
2. Ülkemizde iftar vakti, Karsta mı yoksa Edirne’de mi, daha erkendir?

II. HAFTA:

Ders: Coğrafya

Konu: İklim Bilgisi(Klimatoloji)

Süre:40 dk (1 ders saati)

Araçlar: Tiyatro kostümleri, şablonlar, karton levhalar, haritalar, model küre.

Kazanımlar: İklim kavramı, hava durumu, iklimin insan yaşantısına etkisi, Yeryüzündeki iklim kuşakları, Ülkemizin içinde yer aldığı iklim kuşağını kavrayabilme.

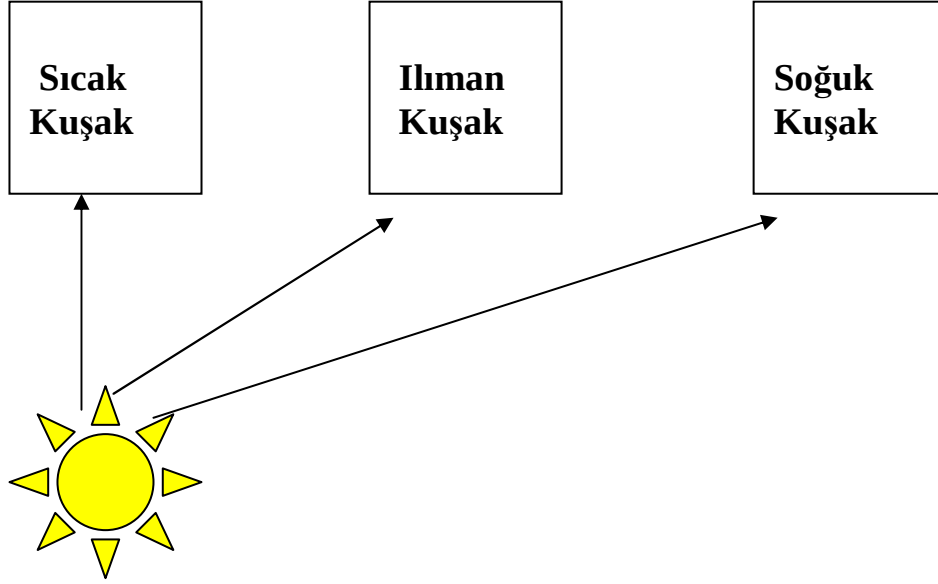
Malzeme: İklim konusunun drama uygulamasında çok çeşitli materyaller kullanılmıştır.

- Kostümler
- Haritalar
- Şablonlar
- Karton levhalar
- Model küre

Öğrenilecek konu: İklim kavramı, iklimin insan hayatına etkileri, iklim kuşakları, Türkiye’nin Yeryüzündeki konumu, Türkiye’nin içinde bulunduğu kuşağın özellikleri.

ÖN UYGULAMA:

Önceden hazırlanmış karton levhalar üzerindeki iklim kuşakları, ekvatordan kutuplara doğru sıralanır Uygulamadan önce dramada görevli öğrencilerle pilot uygulama yapılır. Yapacakları çalışma hakkında bilgi verilir.

Şekil-2: Yeryüzünde İklim Kuşakları

Fotoğraf-4: Yeryüzünde İklim Kuşakları

Öğretmen, sınıfa dönerek iklimin insan hayatını her yönüyle etkilediğini(Bitki örtüsü, Toprak türleri, Ekonomik etkinlikler, giyim tarzları, ten renkleri, hayvan türlerinin dağılışı...) söyleyerek uygulama hakkında öğrencilere bilgi verir.

UYGULAMA

—**SICAK KUŞAK:**1.Öğrenci, sınıfa doğru iklim özelliklerini şöyle açıklar: Ekvatora yakın olduğumdan dolayı sıcaklık ortalama 20 °C' nin altına düşmez. Çünkü güneş ışınları dik veya dike yakın açılarla gelir. Bulunduğum bölgelerde bitki örtüsü yağışın fazla olmasından dolayı gürdür. Çevrede balta girmemiş yağmur ormanları vardır.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Bitki örtüsü gür olduğuna göre yağış çok olmalı, yağış koşullarını öğrenmek istiyorum?

—**SICAK KUŞAK:** Ekvatora yakın olduğumdan dolayı güneş ışınları büyük açılarla gelir buharlaşma şiddetlidir. Bu sebeple yıl boyunca yağış düzenlidir. Yükselim (Konveksiyonel) yağışları görülür. Sıcaklık ortalaması yüksek olduğundan genelde yağmur şeklinde yağış hâkimdir.

—**ILIMAN KUŞAK:** II. öğrenci sınıfa yönelik, iklim özelliklerini şöyle açıklar: Yeryüzünde Kutuplar ile Ekvator arasında bulunurum. Bulunduğum konumdan dolayı dört mevsimi özelliklerini yaşarım. Sıcaklık ortalama, Tropikal iklimlere göre daha düşüktür ancak kutup kuşağından da yüksektir.

Sınıftan bir öğrenci: Yaşadığımız Türkiye, hangi kuşakta bulunuyor?

—**ILIMAN KUŞAK:** “Harita üzerinde göstererek” Yeryüzünde bulunduğumuz enlemler, 36° KP ile 42 KP° olduğu için Orta Kuşakta bulunuyoruz.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Yeryüzünde insanlar en çok hangi kuşakta yaşıyorlar?

—**ILIMAN KUŞAK:** Benim yaşadığım kuşak, dünya nüfusunun %90'ını barındırır. İnsanlar Sıcak Kuşağı, yüksek sıcaklık ve aşırı nem; Soğuk Kuşağı ise düşük sıcaklıktan dolayı tercih etmezler.

—**SOĞUK KUŞAK:** III. öğrenci sınıfa yönelerek, yeryüzündeki en düşük sıcaklığa sahibim, çünkü güneş ışınları çok küçük açılarla gelir. Bulunduğum çevrenin büyük bir kısmı kalıcı kar veya buzul örtüleriyle kaplıdır. Yıl boyunca kış koşulları yaşanır. Yaşam koşulları oldukça zordur.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Kutup kuşağında geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz, nasıl barınıyorsunuz?

—**SOĞUK KUŞAK:** Yüzey bütün yıl buzullarla kaplı olduğundan topraktan faydalanamıyoruz. Genelde balık yiyerek beslenebiliyoruz. Evlerimizi ise buz kalıplarından yapıyoruz.

Sınıftan bir öğrenci: Yaşamamak zor olmuyor mu?

—**SOĞUK KUŞAK:** Sıcaklık çok düşük, güneşten gelen enerji ısınmamıza yetmiyor, gıda problemimiz var iyi beslenemiyoruz. Bu sebeple yaşam süremiz en fazla 30 yıl olabiliyor. Yani insan ömrü, iklimin olumsuz etkilerinden dolayı çok kısa..

Fotoğraf–5:İklim Kuşakları Konusunda Sınıf Tartışması

Öğretmen;

—İnsanlar, yaşamlarında iklim kuşaklarını tercih ederken hangi hususları dikkate almıştır diye sorar?

Sınıftan bazı öğrencilerin verdiği cevaplar şu şekildedir.

1.Öğrenci: Sıcaklık, toprak verimliliği.

2.Öğrenci: Ilıman iklime yakın olması.

3.Öğrenci: Ne sıcak ne soğuk olmasına bağlıdır, Kültürel yapıya bağlıdır.

4.Öğrenci: Sıcaklık ve yağışa bağlıdır.

5.Öğrenci: Sıcaklık, yeraltı zenginlikleri, sanayi, tarım gibi birçok faktöre bağlıdır.

6.Öğrenci: Bence temel etken iklimin müsait olması, yani insan yaşamını kolaylaştırıcı özelliklere sahip olması gerekir.

7.Öğrenci: İnsanların iklim kuşağını seçerken ekonomik özellikleri dikkate alırlar.

8.Öğrenci: İnsanların yaşadığı kuşakta nüfus yoğunsa orada hem iklim özellikleri yaşamaya uygundur hem de ekonomik şartlar çekicidir.

TARTIŞMA VE YORUM

Tanımsal düzeydeki tartışma

1. Biraz önce yapılan uygulamada Yerküre üzerinde hangi iklim kuşakları bulunur?
2. İklim kuşaklarının oluşumunda temel etken nedir?

Bilişsel düzeydeki tartışma

1. Sıcak kuşak, Ilıman Kuşak ve Soğuk Kuşakta iklim özellikleri nasıl değişir?
2. Hangi kuşakta nüfus yoğunluğu daha fazladır?
3. Hangi kuşakta nüfus yoğunluğu en azdır?
4. Soğuk Kuşak ile Sıcak Kuşakta hangi nedenlerden dolayı nüfus seyrek?

Yaşantısal düzeydeki tartışma

1. Ülkemiz hangi kuşakta yer alır?
2. Ülkemizde 4 mevsim belirgin olarak yaşanmakta mıdır?

II. HAFTA 2.saat

Ders: Coğrafya

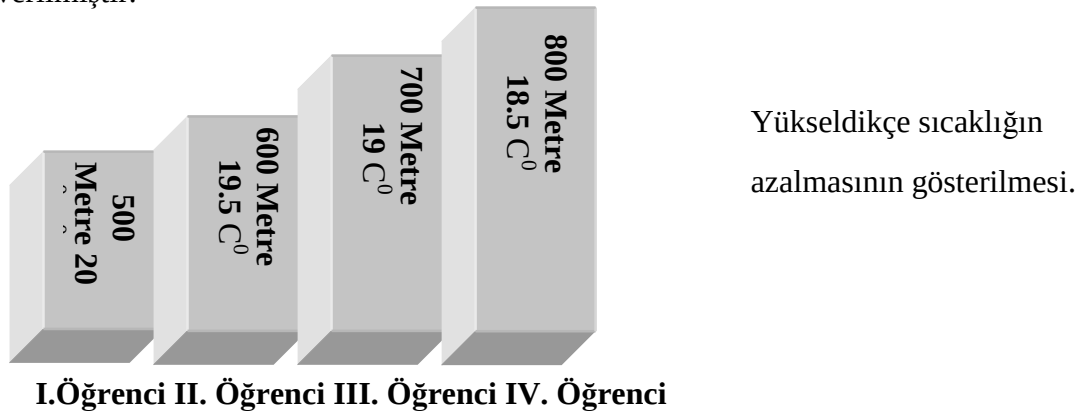
Konu: Sıcaklık

Süre:40 dk (1 ders saati)

Araçlar: Karton levhalar, Drama için seçilen öğrenci grubu, Coğrafya ders araç-gereçleri

Kazanımlar: Sıcaklık kavramı, sıcaklığın yeryüzüne dağılışı bu dağılışa etki eden faktörleri kavrayabilme.

ÖNUYGULAMA: Derste, drama uygulamasından önce öğretmen tarafından hazırlanan karton levhalar düzenlenmiş, dramaya katılacak öğrenci grubuna ön bilgi verilmiştir.

Şekil-3: Yükseltiye bağlı sıcaklık değişimi

Öğretmen, sınıfa dönerek Sıcaklık kavramı ve sıcaklığın iklim üzerindeki etkilerini, Sıcaklığın yeryüzüne dağılışını ve bu dağılışa etki eden faktörleri açıkladıktan sonra yapılacak drama uygulaması hakkında genel bilgi verir.

Sıcaklığın yeryüzünde farklılaşmasında enlem, yükselti, bakı, Yerkürenin günlük hareketi, mevsimler, Okyanus akıntıları, Rüzgârlar, bitki örtüsü ve kayaçların cinsinin etkisi olduğunu açıklar. Dramatize edilecek konunun yükselti olduğunu, öğrenci arkadaşların boy sırasına göre sıcaklık değişimine dikkat edilmesini ister.

Fotoğraf–6:Sıcaklık Yükselti ilişkisi. Yükseldikçe sıcaklık ortalama her 100 metrede 0,5 C ° azalır.

Öğretmen sınıfa yükseldikçe sıcaklığın her 100 metrede 0.5 C ° azaldığını karton levhalar yardımıyla açıklar. Öğrencilerin boy sırasına göre dizilmesi yükseltinin artmasını temsil etmektedir.

Uygulama:

- 1.Öğrenci:** Denizden yükseltim 500 metre sıcaklık değeri 20 C °
- 2.Öğrenci:** Deniz seviyesinden yükseltim 600 metre sıcaklık değeri yarım derece azalmıştır 19,5 C °
- 3.Öğrenci:** Deniz seviyesinden Yükseltim 700 metre sıcaklık değeri 19 C °.benim yükseltim daha fazla olduğu için deniz seviyesinden 1 C ° azalmıştır.
- 4.Öğrenci** Denizden yükseltim 800 metre sıcaklık değeri 18,5 C °.En düşük sıcaklık bende çünkü yükseltisi en fazla olan benim.

Fotoğraf-7:İklim Üzerinde Sıcaklığın Etkisi Konusunda Sınıf Tartışması.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Sıcaklık yükseldikçe neden azalıyor?

—**4.Öğrenci:** Yükseldikçe atmosfer yoğunluğu (basıncı) azalır bu sebeple sıcaklıkta azalır. Örneğin, dağların yüksek kesimlerinde düşük sıcaklıktan dolayı yıl boyunca erimeyen kalıcı karlar bulunur.

—**Sınıftan bir öğrenci:** sıcaklık her zaman her 100 metrede $0,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ mi azalır?

—**1.Öğrenci:** Bu değer ortalama bir değerdir. Yazın $0,4\text{ }^{\circ}\text{C}$ kışın $0,6\text{ }^{\circ}\text{C}$ gibi bir ortalamaya sahiptir.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Dağların yüksek kesimleri bu sebeple mi daima soğuk?

—**4.Öğrenci:** Yükseltisi 3000–4000 hatta 5000 metre olan yerler var. Türkiye’de dağların zirvelerinde daimi karların olması, erimeden kalması yükseldikçe sıcaklığın azalmasıyla ilgilidir.“Harita üzerinde göstererek” Bakın Fiziki haritada koyu kahve ile boyanmış yerler yükseltisi fazla olan yerler. Doğu Anadolu, Karadeniz ve Akdenizin yüksek kesimleri bu yerlerde kalıcı karlar bulunur.

III. HAFTA

Ders: Coğrafya

Konu: Sıcaklık konusunun devamı(Bakının sıcaklık üzerine etkisi)

Süre:40+40 dk (2 ders saati)

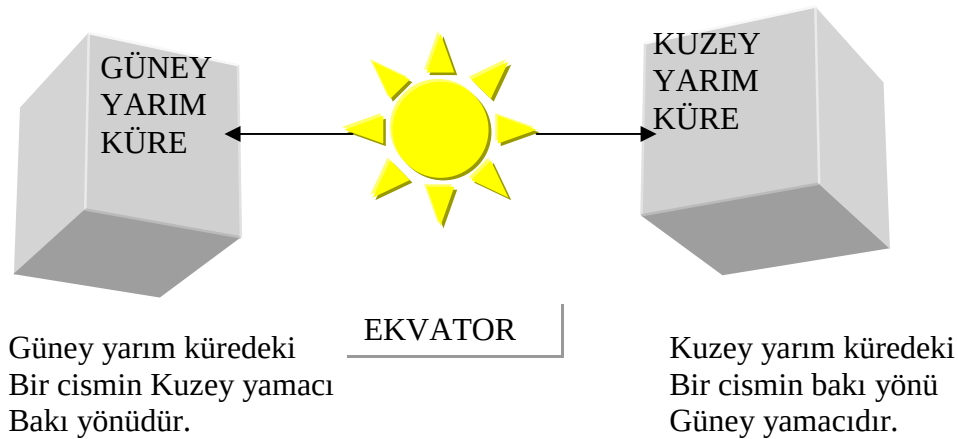
Araç-gereçler: Karton levhalar, Harita, drama ekibi.

Kazanımlar: Sıcaklık üzerinde bakının(Güneşe dönüklük)etkisi kavrama

ÖN UYGULAMA:

Öğretmen, uygulamadan önce dramaya katılacak öğrencilerle prova yaparak son durum hakkında bilgi verir.

Sınıfa, Bakının güneşe dönüklük, güneş görme olarak kısa bir tanımını yaparak dramaya geçer.

Şekil–4:Farklı Yarımkürelerde Bakı etkisi

Fotoğraf:8 Kuzey Yarım kürede bulunan
Bir cismin bakı yönü güney yamaçtır.

Fotoğraf:9 Güney yarımküredeki
bir cismin bakı yönü kuzey
yamaçtır.

—**Kuzey yarım küredeki öğrenci:** Coğrafi konum olarak kuzey yarım kürede olduğum için güney yamaçlarım güneşe dönüktür. Bu sebeple sıcaklık kuzey yamaca göre daha fazladır.

—**Güney yarım küredeki öğrenci:** Ben Ekvatorun güneyinde olduğum için, tersi bir durum ortaya çıkar. Güneşe dönük yönüm kuzey yamaçtır güney yamacım daha soğuktur.

—**Öğretmen,** Kuzey yarım kürede bulunan bir cismin bakı yönünün hangi yamaç olduğunu sınıfa sorar?

—**Sınıftan bir öğrenci:** Güney yamaç diyerek yanıtlar.

—**Öğretmen,** Ülkemizdeki bakı yönünü sınıfa sorar?

—**Sınıftan bir öğrenci:** Türkiye, Kuzey Yarım kürede olduğu için bakı yönü güney olduğunu açıklar.

—**Öğretmen**, Ülkemizde Toros dağlarının hangi yamacında tarım ürünleri daha erken olgunlaşır diye sorar?

—**Sınıftan bir öğrenci**: Güney yamaçta daha erken olgunlaşır çünkü Güney yamaç güneşi gören sıcaklığı yüksek yamaçtır şeklinde cevaplandırır.

—**Öğretmen**, Türkiye’de bakı yönü güney iken Arjantin’de öğretmen Dünya Haritasından Arjantin’in Konumunu göstererek” kuzeydir neden diye sorar?

—**Sınıftan bir öğrenci**: Çünkü Arjantin Güney yarım küredir. Güney yarım kürede sıcaklık bakı yönünden dolayı kuzey yamaçtır, şeklinde cevaplandırır.

Drama uygulamasından sonra, öğretmen sıcaklığın yeryüzüne dağılışına etki eden diğer faktörleri örneklerle açıklayarak konunun tamamlanmasını sağlar.

TARTIŞMA VE YORUM

Tanımsal düzeydeki tartışma

1. Yapılan drama uygulamasında Sıcaklık nedir?
2. Yükseltinin sıcaklık üzerindeki etkisi nedir?
3. Bakı nedir?
4. Bakı yönü nedir?

Bilişsel düzeydeki tartışma

1. Sıcaklık yükseldikçe neden azalır?
2. Yükseldikçe sıcaklık 100 metrede ortalama kaç derece azalır?
3. Hangi kuşakta nüfus yoğunluğu en azdır?
4. Soğuk kuşak ile sıcak kuşakta hangi nedenlerden dolayı nüfus seyrek?
5. Bakının sıcaklık üzerindeki etkisi nelerdir?
6. Kuzey ve Güney yarım kürelerde bakı yönü neden değişir?

Yaşantısal düzeydeki tartışma

1. Ülkemizin bulunduğu yarım küreye göre bakı yönü nedir?
2. Ülkemizde ev ve daire fiyatlarına bakının etkisi nedir?

IV. HAFTA

Konu: Basınç ve Rüzgârlar

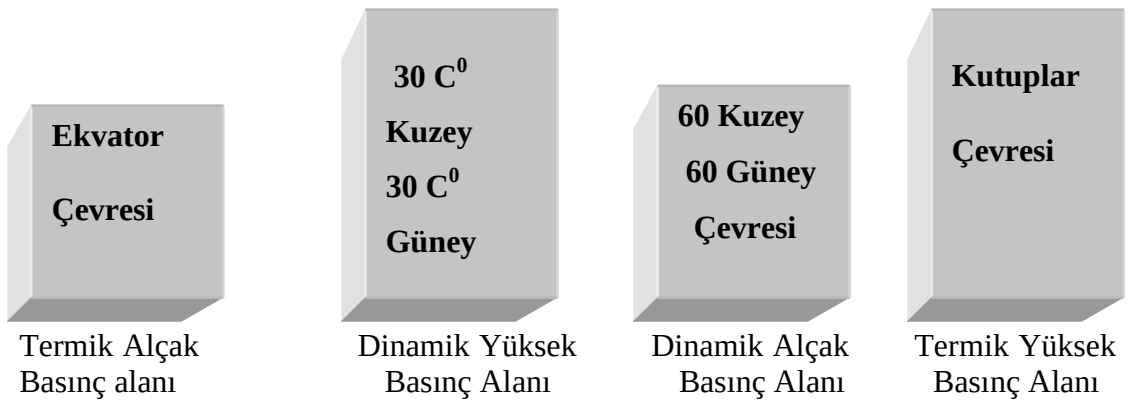
Süre:40+40 dk (2 ders saati)

Kazanımlar: Basınç kavramı, Yüksek ve Alçak basınç, Rüzgârlar, Yeryüzündeki Dinamik ve Termik basınç alanlarını kavrama

Malzemeler: Yerküre haritası, karton levhalar, model küre, drama uygulaması için bir ekip.

ÖN UYGULAMA: Öğretmen asıl uygulamadan önce darama yapılacak sınıftan seçtiği gruba ön uygulama şeklinde bir prova yaptırmıştır. Önceden hazırlanan karton levhalar ve farklı boydaki öğrenci grubuna eşleştirilmiştir. Uzun boylu öğrenciler Yeryüzündeki Yüksek Basınç Alanlarını, kısa boylu öğrenciler ise yeryüzündeki Alçak Basınç Alanlarını temsil etmektedirler.

YERYÜZÜNDEKİ BASINÇ KUŞAKLARI

Şekil-5:Yeryüzünde Termik ve Dinamik Basınç Alanları

Fotoğraf-10: Yeryüzünde Termik ve Dinamik Basınç Kuşakları.

UYGULAMA AŞAMALARI: Öğretmen öğrencilere, basınç kavramı, yüksek ve alçak basınç basıncı etkileyen faktörleri açıkladıktan sonra drama uygulamasına geçilmesini istemiştir.

—**TERMİK ALÇAK BASINÇ ALANI:** Etkili olduğum yerler, Yeryüzünde Ekvatora yakın kısımlardır. Bana Termik Alçak Basınç denmesi, bulunduğum Ekvator kuşağına güneş ışınlarının dik ve dike yakın açılarla gelmesinden dolayı hava sıcaklığının yıl boyunca yüksek olmasından kaynaklanır. Yani basıncın yıl boyunca düşük olması, sıcaklığın yüksek olmasıyla ilgilidir.

—**DİNAMİK YÜKSEK BASINÇ ALANI:** Benim yeryüzüne yayılış alanım, ekvatorun 30^0 Kuzey ve 30^0 güney enlemlerine denk gelir. Ancak oluşumumda etkili olan faktör sıcaklık değil, Dünyanın eksenini etrafındaki dönüş hareketidir. Ekvatordan yükselen hava, atmosferin üst kısımlarında Yüksek basınç meydana getirir. Bu hava kutuplara doğru giderken Dünyanın dönüşünden etkilenerek 30^0 kuzey ve güney enlemleri civarına yığılır.

Buna bağılı olarak basınç yükselir.Hava hareketlerinden dolayı oluştuğum için benim kuşağıma dinamik yüksek basınç denilmektedir.

—**DİNAMİK ALÇAK BASINÇ ALANI:** “Harita üzerinde göstererek “Benim basınç kuşağımın oluşumu da hava hareketlerine bağılıdır. Dinamik Yüksek Basınçtan doğan hava kütleleri ile kutuplardan gelen daha soğuk hava kütlelerle yeryüzünde 60^0 kuzey ve güney enlemlerinde karşılaşıncı 30^0 Dinamik Yüksek Basınçtan gelen hava kutuplardan gelen daha ağır hava kütlelerinin üzerinde yükselir. Böylece basınç düşer. Buna bağılı olarak Dinamik karakterli basınç alanı oluşur.

—**TERMİK YÜKSEK BASINÇ ALANI:** Bildiğiniz gibi kutuplarda hava sıcaklığı çok düşüktür. Soğuk havada ağırlaşarak yeryüzüne çöker. Bu sebeple, hava basıncı yükselir. Kutuplardaki basıncın oluşumda hava sıcaklığının düşük olması rol oynar.

Öğretmen, yeryüzünde basınç kuşakları arasında sürekli rüzgârların estiğini bunlara sürekli rüzgârlar adının verildiğini belirtir.

Fotoğraf–11:Basınç ve Rüzgârlar Konusunda Sınıf Tartışması.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Alçak basınç alanlarında ve yüksek basınç alanlarında hava ve iklim koşulları hakkında bilgi sahibi olmak istiyorum.

Öğretmen, basınç kuşklarından yaşadıkları bölgelerin iklimleri hakkında bilgi vermelerini ister.

—**TERMİK ALÇAK BASINÇ ALANI:** Yaşadığım yerlerde hava sıcaklığı 20 °C nin altına düşmez. Güneş ışınları dik ve dike yakın geldiğinden, Buharlaşma hızlıdır. Isınan hava yükselir. Yükselen hava üst hava tabakalarında soğur ve yağış olarak yeryüzüne düşer. Bu olay yıl boyunca devam eder. Yağış yıl boyunca düzenlidir. Bu yüzden yeryüzünün en yağışlı yerlerinden birinde yaşıyorum, yani Ekvatorial kuşakta.

—**DİNAMİK YÜKSEK BASINÇ ALANI:** Yaşadığım yerlerde hava kuraktır. Çünkü hava sürekli alçalıcı bir özellik gösterir. Hava alçaldıkça yağış oluşmaz, aksine hava ısınır, nem açığı ortaya çıkar. “harita üzerinde göstererek “Yeryüzünde Dinamik Yüksek Basınç Alanlarının neden çöllerle kaplı olduğunu sanıyorsunuz? Kısaca hava hareketi alçalıcı bir özellik gösterdiği için yeryüzünün en kurak bölgelerinde yaşıyorum.

—**DİNAMİK ALÇAK BASINÇ ALANI:** Yeryüzünde “harita üzerinde göstererek” 60° Kuzey ve Güney enlemlerinde olduğumu söylemişim. Burası iki hava kütesinin karşılaşma alanıdır. Dinamik Yüksek Basınç kuşağından gelen arkadaşım kutuplardan gelen diğer arkadaşım ile karşılaşır. Kutuplardan gelen hava soğuk olduğundan 30° yüksek basıncından gelen havanın altına girerek onu yükselmeye mecbur eder. Yükselen hava kütlesi gittikçe soğur ve karşılaşma yüzeyindeki cephe boyunca yağışın oluşmasına neden olur. Türkiye’de kışın görülen yağışta cephe yağışıdır. Yani yağışlı bir iklim bölgesinde yaşıyorum. Yeryüzünde Batı Avrupa ve ABD’nin batısında bol yağışlı olması bu yüzden.

—**TERMİK YÜKSEK BASINÇ ALANI:** Tahmin edersiniz ki benim sahamda hava alçaldığına göre yağış ihtimali düşüktür. Nitekim alçak basınç alanlarında sürekli yağış olduğunu, yüksek basınç alanlarında da havanın kurak olduğunu anladınız. Aslında yaşadığım kutuplara soğuk çöl denmesinin nedeni bu olsa gerek.

Öğretmen, “arkadaşlarınızın anlattıklarında alçak basınç alanlarının yağışlı, yüksek basınç alanlarının ise kurak olduğunu görmüşsünüzdür”.şeklinde bir açıklamayla basınç alanlarının iklim özellikleri hakkında genel bilgi vermiştir.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Bu basınç kuşakları arasında basınç farkından dolayı rüzgârlar sürekli mi esmektedir, kesintiye uğradığı olmuyor mu?

—**TERMİK ALÇAK BASINÇ ALANI:** Arkadaşım Dinamik Yüksek Basınç bana yıl boyunca sürekli rüzgâr gönderir. Çünkü bulunduğum yerde basınç değeri sürekli düşüktür. Onun basıncı ise sürekli yüksek bu da rüzgârın esmesinin nedeni oluyor tabi ki. Hatta bana gönderdiği rüzgâra da bir isim vermiş “Alize rüzgârı” Eskiden yelkenli gemilerin bu rüzgârları arkalarına alıp çok uzaklara gittikleri anlatılır.

—**DİNAMİK ALÇAK BASINÇ ALANI:** Benim sahip olduğum basınç değeri çevredeki basınç değerlerine göre yüksek olduğu için hem Ekvatora doğru hem de Kutuplara doğru sürekli rüzgârlar estiririm. Neden mi? çünkü aramızda sürekli bir basınç farkı oluşuyor. Ekvatora doğru giden rüzgârlara Alize, Kutuplara doğru giden rüzgârlara Batı Rüzgârları adını verdim.

—**TERMİK YÜKSEK BASINÇ ALANI:** Yüksek basınç Alanı olduğuma göre Kutuplardan Ekvatora doğru rüzgâr estiririm. Benim estirdiğim rüzgârlara kutup rüzgârları ya da doğudan estiğim için Doğu Rüzgârları da diyenler var. Aslına bakarsanız. Gönderdiğim rüzgârların direk ekvatora ulaşmadığını biliyorum. Çünkü yeryüzü kendi eksenini etrafında dönerken rüzgârların yönünü de değiştiriyor. Tahmin edersiniz ki Kutuplardan doğup Ekvatora doğru eserken çevredeki sıcaklığı düşürür, kuru ve soğuk eserim.

TARTIŞMA VE YORUM

Tanımsal düzeydeki tartışma

1. Biraz önce yapılan uygulamada basınç nedir?
2. Alçak ve Yüksek basınç nedir?
3. Rüzgâr nasıl oluşur?

Bilişsel düzeydeki tartışma

1. Yeryüzündeki basınç kuşakları nasıl oluşur?
2. Yeryüzündeki alçak ve yüksek basınç alanları nerelerde bulunur?
3. Yeryüzündeki termik ve dinamik basınç kuşaklarının oluşumunda neler etkilidir?
4. Yeryüzündeki basınç kuşaklarında hava ve iklim özellikleri nasıldır?

Yaşantısal düzeydeki tartışma

1. Ülkemizin bulunduğu konuma göre basınç değişiminin özellikleri nelerdir?
2. Ülkemizde yaz ve kış aylarında hangi basınç kuşakları hava kütleleri etkilidir.

V.HAFTA

Ders: Coğrafya

Konu: Nemlilik ve yağış

Kazanımlar: Nemlilik kavramı, Yeryüzündeki nemli ve kurak bölgeler, yağışlar ve türlerini kavrama

MALZEMELER:

Tiyatro kostümleri, karton levhalar, şemsiye, dünya haritası, Model küre

ÖN UYGULAMA:

Ön uygulamada, öğretmen drama ekibine yapacakları çalışma için prova ettikten sonra sınıfa yapılacak uygulama hakkında ön bilgi vermiştir.

YERYÜZÜNDE NEMLİ VE KURAK BÖLGELER

KURAK BÖLGELER			NEMLİ BÖLGELER		
Çöller	Karasal Bölgeler	Dinamik YB Alanları	Muson Asyası	Ekvator Bölgesi	Batı Avrupa

Şekil-6: Yeryüzünde Nemli ve Kurak Bölgeler.

Öğretmen, sınıfa yönelik nemlilik kavramı hakkında: Havadaki su buharının gram cinsinden değerine Mutlak nem olduğunu, havadaki nemliğin buharlaşmaya, denizellik-karasallığa ve bitki örtüsüne bağlı olarak değiştiğini açıkladıktan sonra drama uygulamasına geçmiştir.

UYGULAMA:

Uygulamada öğrenciler kurak ve nemli bölgelerin Yeryüzüne dağılışını ifade etmektedirler. Bu uygulamada adı geçen bölgeler kendi özelliklerini sınıfla tartışma halinde anlatırlar.

—**ÇÖLLER:** Bulunduğum alanlar yeryüzünde 30^0 Kuzey ve 30^0 Güney enlemlerindeki Dinamik Yüksek Basınç alanlarıdır. Yağış yıl içinde hemen hemen hiç düşmez. Havadaki nem oranı çok düşüktür. Bu sebeple gece ile gündüz arasında sıcaklık farkı çok yüksektir. Bu durum kayalarda fiziksel parçalanmayı artırır. Yeryüzünün en seyrek nüfuslu yerlerindendir.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Neden çöllere yağış düşmez?

—**ÇÖLLER:** Dinamik yüksek basınç alanı üzerinde olduğumdan alçalıcı hava hareketi yağış oluşumunu engellediği gibi havadaki nem açığını da artırıyor. Bu sebeple yağış olmuyor.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Çöllerde yaşayan insan var mı, varsa nasıl yaşıyorlar?

—**ÇÖLLER:** Yağış çok azdır, toprak tarım için uygun değildir, bitki örtüsü çalı ve kaktüstür. Ayrıca; rüzgâr erozyonu da çok etkilidir. Bu sebeple insanların çöllerde yaşaması zordur. Yalnızca yeraltı kaynağı varsa insanların buralara yerleşmesi mümkün olabilir.

Fotoğraf-12: Yeryüzünde Yağışın Dağılışı, Nemli ve Kurak Bölgeler.

Öğretmen, Karasal Bölgeye söz verir.

—**KARASAL BÖLGELER:** Denizden uzak karaların iç kısımlarında yaşarım. Genelde Orta Kuşakta ikamet ederim. Benim bölgemde de yağış azdır. Ortalama yıllık 300–500 mm civarında; ama en azından çöllerden daha fazla” sınıfta bir görüşme olur.”denizden uzak olduğumdan havada nem oranı düşüktür.

Yağış azlığından dolayı bitki örtüsü oldukça cılızdır. Yaygın olarak görülen bitki örtüsü bozkırdır. Yüksek yerlerde ise yağışın artmasıyla iğne yapraklı ağaçlara rastlanır.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Yeryüzünde Karasal Bölgeler nerelerde bulunuyor?

—**KARASAL BÖLGELER:** Çok geniş alanlarda yayılmış durumdayım “Dünya haritası üzerinde göstererek” Orta Asya’nın iç kısımları, ABD’nin iç kısımları, Anadolu yarımadasının iç kısımları, Avrupa’nın İç ve Doğru kesimleri.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Çöllerde olduğu gibi karasal bölgelerde de sıcaklık gece çok düşüyor mu, düşüyorsa neden?

—**KARASAL BÖLGELER:** Çöller kadar sıcaklık düşmese de gece sıcaklık gündüz sıcaklığına göre oldukça düşüyor çünkü havadaki nem oranı oldukça düşüktür.

—**DİNAMİK YÜKSEK BASINÇ ALANLARI:** Bulunduğum sahaların oluşumunda kuraklığa sebep olan faktör hava hareketleridir. Yerküre üzerinde 30 C⁰ Kuzey ve 30 C⁰ Güney enlemleri civarında ikamet etmekteyim. Havanın alçalması sonucu havanın sıcaklığı giderek artar. Oysa bir yerde yağışın olması için hava sıcaklığının düşmesi bağıl nemin %100 ü aşması gerekir. Ama bizim çevrede, sıcaklık arttığı gibi bağıl nem de daha fazla düşer. Bu yüzden yağış noktasından uzaklaşılır.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Hava hareketiyle nasıl Çöl oluşabilir ki?

—**DİNAMİK YÜKSEK BASINÇ ALANLARI.** Ekvatorda ısınan hava yükselerek Atmosferin üst kısımlarında Yüksek Basınç meydana getirir. Bu hava üst hava tabakalarından kutuplara giderken yerkürenin dönüşünden etkilenerek 30 Kuzey ve Güneye yığılır. Bu yığılma sonucu hava ısınır ve bölgenin kurak ve çöl olmasına neden olur.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Bu basınç kuşağının Türkiye’ye etkisi var mıdır?

—**DİNAMİK YÜKSEK BASINÇ ALANLARI:** Yaz mevsiminde bu kuşak kuzeye doğru genişler ve Türkiye’nin büyük bir bölümünü etkiler. Zaten yazın çoğu bölgemizin kurak geçmesinin sebebi budur.

Öğretmen, Yeryüzündeki kurak bölgeleri harita üzerinde tekrar göstererek genel özelliklerini kısaca anlatır. Yeryüzündeki nemli bölgeleri ve iklim özelliklerini anlatmaları için nemli bölgelere söz verir.

—**EKVATORAL BÖLGE:** İsimden de belli olduğu gibi Ekvator ve çevresinde bulunuyorum. Her mevsim yağış alırım. Sıcaklık ortalamam yaz-kış 20 C^0 nin altına düşmez. Yeryüzündeki en sık bitki topluluğu yaşadığım bölgede bulunur.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Yeryüzünde nerelerde yaşıyorsunuz?

—**EKVATORAL BÖLGE:** “Harita üzerinde göstererek” Güney Amerika’da Amazon Havzası, Afrika’da Kongo havzası ve Malezya, Endonezya Çevresinde.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Sıcaklık ortalaması neden bu kadar yüksek?

—**EKVATORAL BÖLGE:** Yerkürenin şeklinden dolayı Güneş ışınları yaşadığım bölgelere dik ve dike yakın açılarla gelir. Bu da sıcaklığın yıl boyunca sıcak olmasına neden olur. Bir bakıma yıl boyunca aynı sıcak mevsimi yaşarım. Ayrıca nem oranı da yüksek olduğu için sıcaklık ortalaması yüksek oluyor.

Fotoğraf–13: Yeryüzünde Yağışlı Bölgelerin Harita Üzerinde Gösterimi

—**MUSON ASYASI GÜNEYDOĞU ASYA:** Yeryüzünde yağışın en fazla olduğu yerlerden birinde yaşıyorum. Özellikle yazın, yaz musonlarının getirdiği yağışlar sel baskınlarına, can ve mal kayıplarına neden oluyor. Fakat kışın muson rüzgârları karadan estiği için bölgede yağış çok az oluyor.

—**Sınıftan bir öğrenci.** Yağışlar neden yazın çok görülürken kışın çok az görülüyor?

—**MUSON ASYASI GÜNEYDOĞU ASYA.** Yağışın oluşmasında Muson rüzgârlarının yönü etkilidir. Yaz mevsiminde Hint Okyanusundan” haritada Hint Okyanusunu göstererek” gelen nemli rüzgârlar kıta üzerinde yamaç yağışlarına neden olur. Kışın Basınç yönü değişir Musonlar Karadan estiği için kuru eser, yağış getirmez.

Fotoğraf-14:Nemlilik ve Yağış Konusunda Sınıf Tartışması.

—**BATI AVRUPA:** Avrupa’nın batı kıyılarında yaşıyorum. Her mevsim yağış görülür. Hava genel olarak kapalıdır. Güneşlenme oldukça düşüktür. Bu sebeple Avrupalı turistler yazın tatil için Türkiye olmak üzere, Akdeniz ülkelerini tercih eder. Benim yaşadığım yerler Dinamik Yüksek Basınç alanıdır. Bu da cephe yağışlarına neden olur.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Neden her mevsim yağış görülüyor?

—**BATI AVRUPA:** “Yerküre haritasını göstererek” Bulunduğum konum Batı Rüzgârlarının geçiş noktasında bulunmaktadır. Atlas Okyanusundan gelen nemli Batı Rüzgârları yıl boyu estiği için buna bağlı olarak; yıl boyu yağış getirir.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Yaygın bitki örtüsü nedir?

—**BATI AVRUPA:** Çok yağış olmasından dolayı orman ve çayır bitki örtüsü yaygındır.

Öğretmen, Yeryüzündeki iklim bölgeleri ve nemlilik özelliklerini, yağış türlerini genel anlatarak konunun bütünlüğünün sağlanması için genel bir tekrar yapar.

TARTIŞMA VE YORUM

Tanımsal düzeydeki tartışma

1. Biraz önce yapılan uygulamada nemlilik nedir?
2. Mutlak Nem, Bağıl Nem ve Maksimum Nem nedir?
3. Nemliliği etkileyen faktörler nelerdir?

Bilişsel düzeydeki tartışma

1. Yağışın oluşması için hangi şartlar gerekir?
2. Yeryüzünde nemli bölgeler nerelerde bulunur?
3. Yeryüzündeki kurak bölgeler nerelerde bulunur?

Yaşantısal düzeydeki tartışma

1. Ülkemizin bulunduğu konuma göre nemlilik özellikleri nelerdir?
2. Ülkemiz sınırları içerisinde nerelerde, Yeryüzünde görülen iklim özelliklerine benzeyen iklimler hangileridir?

VI. HAFTA

Ders: Coğrafya

Konu: Jeolojik zamanlar

Kazanımlar: Yeryüzünün günümüze kadar geçirdiği evreleri bilme, jeolojik zamanların özelliklerini öğrenme, Türkiye'nin Jeolojik Zamanlarda geçirdiği evreleri anlama.

Süre:40+40 dk iki ders süresi.

Malzemeler: Yerküre haritası, karton levhalar, model küre, drama uygulaması için bir ekip, tiyatro kostümleri

ÖN UYGULAMA: Anlatılacak konunun akılda kalıcılığını arttırmak için, jeolojik zamanları temsil edebilecek şekilde tiyatro kostümleri hazırlanarak öğrenci gruplarıyla birlikte bir prova çalışması yapılmıştır. İlkel Zamandan günümüze kadar uzanan dönemleri içeren zamanların anlatımında kostümler hazırlanmış. En eski zaman olan ilkel zaman için en yaşlı görüntüsüyle bir öğrenci, diğer zamanlar içinse yaşlarına göre kostümler hazırlanmış ve drama çalışmasına hazır hale gelinmiştir.

JEOLOJİK ZAMANLAR(İLKEİ ZAMANDAN GÜNÜMÜZE)

4 MİLYAR	375 MİLYON	160 MİLYON	63 MİLYON	2 MİLYON
İLKEİ ZAMAN	I.ZAMAN	II. ZAMAN	III. ZAMAN	IV. ZAMAN
Prekambrien	Paleozoik	Mezozoik	Neozoik	Senozoik

Şekil-7: Jeolojik Zaman Cetvel

Öğretmen, Yerkürenin yaşının yaklaşık 5 milyar yıl olduğunu bu süreçte Yeryüzünün farklı aşamalardan geçerek günümüze kadar geldiğini Yeryuvarlağının oluşundan bugüne kadar geçen zaman içindeki çağlar, bu çağlardaki türemiş, üremiş, yaşamış sonra ortadan kalkmış canlıların çeşitleri, türleri, yapılarının birbirinden ayrı olduğunu belirterek öğrencilere ön bilgi vermiştir.

Fotoğraf-15:Jeolojik Zaman Cetveli.

—**PREKAMBRIEN:(İLKEİ ZAMAN):**

4 milyar yaşımdayım. Yaşadığım İlk Zamanda Yeryüzü yeni şekillenmeye başlamıştı. İlk kıta oluşumlarının henüz başlangıcıydı. Yeryüzünün hemen her yerinde volkanik patlamalar vardı. Bu süre içinde herhangi bir canlı olmadığı için, çok sıkıcı bir Dünyada yaşıyordum. Daha sonra, yavaş yavaş Yeryüzünde volkanik faaliyetler azaldı kıtalar ortaya çıkmaya başladı. Denizler ve Okyanuslar oluştu, devrin sonlarına doğru suda ilk canlıların oluştuğunu gördüm. Ama insan ya da hayvan türünden hiç canlı yoktu

Fotoğraf-16:İlkel Zamanın Dramatize edilerek anlatılması

PALEOZOİK:375 milyon yaşıdayım. Ben de oldukça yaşlıyım. Benim dönemimde, Yeryüzünde şiddetli yer kabuğu kıvrımları ve volkanik püskürmeler vardı. Zamanın sonlarına doğru çok sıcak ve yağışlı bir iklim hüküm sürdüğünü hatırlıyorum. Gür bitki örtüsü Yeryüzünü kaplamıştı. Bu dönemdeki bitki örtüsünün varlığından dolayı bugün insanların yakacak olarak kullandığı kömür havzaları oluştu. Zonguldak'taki taşkömürünün oluşumu benim dönemimde başlamıştır. O yıllarda bitki ve hayvan toplulukları ortaya çıktı. Sürüngenlerin ortaya çıkması, benim son yıllarıma rastlar.

Fotoğraf-17:I.Zamanın Dramatize Edilerek Anlatılması.

—**MEZOZOİK**(II. ZAMAN):160 milyon yaşındayım, benim zamanımda kıtalar birbirinden ayrılmaya ve okyanus çanakları oluşmaya başladı. O zamanlarda deniz ilerlemesi, tortulanmalar çok hızlı oluyordu. Benim çağımda devasa sürüngenler ve dinazorlar yaşadı. Sürüngenler ve hayvan topluluklarında inanılmaz bir çoğalma görüldü. Ancak devrin sonlarına doğru anlayamadığım bir sebepten dolayı yeryüzünün tek hâkimi dinazorlar yok oldu.

Fotoğraf-18:II. Zamanın Dramatize Edilerek Anlatılması.

—**NEOZOİK**(III. ZAMAN): 63 milyon yaşındayım. Yaşadığım devir Yeryüzünde çok yoğun kıvrım hareketleri, volkanik püskürmeler meydana geldi. Şu anda Alp Kıvrımı olarak bilinen kıvrım dağları benim zamanımda meydana geldi. Hâlihazırda insanların doğal kaynak olarak kullandığı linyit, petrol, tuz ve borasit yatakları benim zamanımda oluşmaya başladı. Zamanımın son dönemlerinde, deniz seviyesine kadar aşınan Anadolu yarım adası bütünüyle yükselmeye başladı. Bu yükselme, kıvrılma hareketleri sebebiyle derin ve uzun faylar oluştu. Şu anda, deprem tehlikesi içinde bulunan Kuzey Anadolu Fay hattının oluşumu benim zamanımdaki kıvrım hareketine bağlıdır.

Fotoğraf-19:III. Zamanın Dramatize Edilerek Anlatılması.

—**SENOZOİK(IV.ZAMAN):**Yaklaşık 2,5 milyon yaşında genç bir zamanım. Yeryüzünün son devriyim. Bu dönem iki farklı özelliklerinin oluşur. İki milyon yıl süresince Yeryüzü 4 defa Buzul Çağına girerek soğuk iklim ve sıcak iklimin birbirini takip ettiği salınışlı bir zaman dilimi geçirmiştir. Ama artık Buzul Çağı bitti yaklaşık 11 bin yıldır yeryüzünde sıcak iklim şartları hâkim. Benim devrime kadar yeryüzünde insan yaşamıyordu. İlk insan, Kuaternerde ortaya çıktı. Yeryüzünün son şekli benim dönemimde ortaya çıkmıştır. Anadolu’da şiddetli volkanizma faaliyetlerinin olduğunu hatırlıyorum. Ege denizinin bulunduğu sahada Egeit karası varken Ege karası çökünce Ege denizi oluştu. İstanbul ve Çanakkale boğazları aynı dönemde oluşmuştur.

Fotoğraf-20:Buzul Çağı

**Fotoğraf-21:Günümüz
Buzul çağı sonrası**

—**Sınıftan bir öğrenci:** Jeolojik Zamanların yaşı nasıl biliniyor, bunu merak ediyorum?

—**Kauterner:** Yeryüzünde meydana gelen tortulanma alanlarında, tabakalar arasında kalan fosillerin bulunuş ve oluşumu bize oluşum koşulları ve zamanı hakkında tahmini bilgiler verir. Nitekim jeolojik devrilerin tarihleri kesin olmamakla birlikte tahminidir.

Fotoğraf-22:Jeolojik Zamanlarla İlgili Tartışma ve Yorumlar

—**Sınıftan bir öğrenci:** Mezozoik, bize kıtaların birbirinden ayrılmaya başladığını söyledi bu nasıl gerçekleşiyor, günümüzde de hala kıtalar birbirinden ayrılmaya devam ediyor mu?

—**Mezozoik:** Kıtaların oluşmaya başlaması II. zamana denk gelir. Benim yaşadığım dönemde mağmadaki dikey konveksiyonel hareketler sebebiyle kıtalar kimi yerde birbirine yaklaşmış, kimi yerde de uzaklaşmıştır. Günümüzde de dikey konveksiyonel hareketler devam ettiği için; kıtalar birbirinden ayrılmaya ya da birbirlerine yaklaştırmaya devam etmektedir. Bu yaklaşma ve uzaklaşma hareketleri sonucu Okyanus çanakları ya da kıtaların birbirlerinin üzerine bindirmeleri sonucu tabaka kırılmaları ve depremler oluşmaktadır.

Fotoğraf–23: Jeolojik Zamanlarla İlgili Tartışma ve Yorumlar

—**Sınıftan bir öğrenci:** Neozoik, bize Türkiye’deki Toroslar ve Kuzey Anadolu dağlarının kıvrım hareketine maruz kaldığını ve yükseldiğini söyledi. Kıvrım dağları nasıl oluşuyor?

—**Neozoik:** Anadolu yarımadası başlangıçta Tethis denizinin tabanı iken yan basınçlara maruz kalması sonucu yatay tabakalar kıvrılarak yükselmiştir. Yani yine magmadaki dikey konveksiyonel hareketlerin meydana getirdiği basınçlar, tabakaları kıvrılarak yükselmeye zorlamıştır. Bu yükselme ve kıvrım hareketi sonucu tabakalarda kırılmalar, faylanmalar meydana gelmiştir. Buna bağlı olarak ülkemizde Kuzey Anadolu ve Kıyı Ege’de faylanmalar olmuştur. Ülkemizde bu kıvrım hareketlerinden dolayı kırıklı bir yer yapısına sahiptir.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Mezozoik, bilinmeyen bir sebepten dolayı dinozorların yok olduğunu söyledi. Bu konuda ileri sürülen görüşler var mı?

—**Mezozoik:** Kanıtlanmamış bazı teoriler vardır. Örneğin bir göktaşının yeryüzüne düşerek bütün canlıları yok etmesiyle dinazorların da yok olduğu, ya da iklim değişikliğinden dolayı dinazorların donarak öldüğü, yeryüzünde buzul çağı yaşanması sonucu dinazorların yok olduğu şeklinde görüşler mevcuttur. Ancak bu konuda kesinlik yoktur.

TARTIŞMA VE YORUM

Tanımsal düzeydeki tartışma

1. Biraz önce yapılan uygulamada jeolojik Zaman nedir?
2. Yeryüzü hangi Jeolojik zamanlardan geçerek günümüze gelmiştir.

Bilişsel düzeydeki tartışma

1. İlkel Zamanın özellikleri nelerdir?
2. I.Zamanın özellikleri nelerdir.
3. II. Zamanın özellikleri nelerdir.
4. III. Zamanın özellikleri nelerdir?
5. IV. Zamanın özellikleri nelerdir?

Yaşantısal düzeydeki tartışma

3. Ülkemizin, jeolojik devriler içinde oluşmaya başladığı dönemin özellikleri nelerdir?
4. Ülkemizin, çevresine göre yüksek bir ülke olması, I.derecede deprem sahalarının varlığı, hangi zamanda meydana gelen süreçlerle ilgilidir?

VI. HAFTA 2.SAAT

Ders: Coğrafya

Süre:40 dk (1 ders saati)

Konu: Toprak Coğrafyası

Kazanımlar: Toprağın tanımını bilme, fiziksel ve kimyasal parçalanma, toprak profili, toprak türleri oluşumları tanıma, Türkiye de toprakların dağılışını kavrama

Malzemeler: Türkiye Fiziki haritası, karton levhalar, model küre, drama uygulaması için bir ekip, tiyatro kostümleri

ÖN UYGULAMA: Önceden hazırlanan toprakları temsil eden farklı renklerdeki giysiler tiyatro kulübünden temin edilmiştir. Drama yapılacak gruba yapılacak çalışma hakkında ayrıntılı bilgi verildikten sonra ön prova yapılarak ders anlatımına hazır hale gelinmiştir.

OLUŞUMLARINA GÖRE TOPRAK TÜRLERİ

YERLİ TOPRAKLAR

I.öğrenci Laterit	II. öğrenci Terra-Rossa	III. öğrenci Kahverengi Orman	IV. öğrenci Podzol	V. öğrenci Kestane	VI. öğrenci Çernozyum
----------------------	----------------------------	-------------------------------------	-----------------------	-----------------------	--------------------------

TAŞINMIŞ TOPRAKLAR

I.öğrenci Alüvyon	II. öğrenci Lös	III. öğrenci Moren
----------------------	--------------------	-----------------------

Şekil-8: Yerli ve Taşınmış Topraklar.

Fotoğraf–24:Yerli Topraklar

UYGULAMA AŞAMASI: Öğretmen, sınıfa doğru, toprağın yeryüzünün dış yüzeyini kaplayan canlı bir örtü olduğunu tanımlar. Toprakların oluşumunda etkili olan faktörleri kısaca: iklim, yer şekilleri, zaman, bitki örtüsü olarak belirterek kısa bir giriş yapar ve drama uygulamasına geçer.

Sıralarda oturan farklı renkli giysilerle öğrenciler, yerli toprakları temsil etmektedir. Giysi renkleri, toprakların renklerini ifade etmektedir. Her yerli toprak bulundukları coğrafyanın özelliklerini dramatize etmek için söz alırlar.

—**Kırmızı elbise giyen öğrenci ”Terra –Rossa”:**Yapısal özelliğimde, demir oksit olduğu için rengimin kırmızı olmasından, dolayı kırmızı renkli toprak da denilmektedir. Akdeniz ikliminin hâkim olduğu alanlarında yayılış gösteriyorum. Özellikle kalkerli ana kayaların üzerinde yayılış gösteririm. Türkiye’de Akdeniz çevresinde geniş alanlarda bulunurum.

—**Yeşil elbise giyen öğrenci ”Laterit”:** Nemli ve Tropikal bölgelerde yaygın olarak görülmekteyim. Fazla yağış ve yüksek sıcaklıktan dolayı kimyasal ayrışma çok hızlıdır. Ancak fazla yıkanma görüldüğü için humus bakımından fakirim.

Bu sebeple fazla verimli olduğum söylenemez. Türkiye’de Doğu Karadeniz çevresinde yayılış alanım vardır.

—**Kül renkli öğrenci” Podzol”**: soğuk ve nemli iklim şartlarında iğne yapraklı ağaçların altında oluşmuşum. Rengim kül rengine benzer. Yeryüzünde Sibirya, Kuzey Amerika Orta Kuşağın Yüksek dağlık kısımların da Türkiye’de ise Batı Karadeniz çevresi, Trakya’da yıldız dağları, kuzeydoğu Anadolu çevresinde yaşarım.

—**Siyah ceketli öğrenci ”Çernozyum”**:Yeryüzünde Orta Kuşağın yarı nemli bölgelerinde uzun boylu çayır örtüsü altında gelişmiş topraklardanım. Humusça zengin olduğumdan tarımsal verim açısından değerli topraklarım. Türkiye’de Erzurum–Kars çevresinde yüzeyi kaplıyorum. Ama verimli olmama rağmen Türkiye’de çok yüksekte “sıcaklık çok düşüktür” bulunduğum için tarımsal verimliliğim azdır.

—**Sarı elbiseli öğrenci” Kestane Renkli Bozkır Toprağı**: Orta kuşakta karasal bölgelerde yaygındır. Humusça fakir olduğumdan fazla verimli değilim. İnsanlar benden daha çok tahıl üretmek için faydalanırlar. Türkiye’de İç Anadolu, Doğu Anadolu ve İç Batı Anadolu da yaygınlık gösteririm.

—**Koyu kahverengi elbiseli öğrenci” Kahverengi Orman Toprağı**:Özellikle nemli bölgelerde yapraklarını döken ağaçların altında organik madde birikimi fazla olur, humusça zenginim. Batı Avrupa, Türkiye’de Orta Karadeniz ve Kıyı Ege de görülmekteyim.

Fotoğraf-25: Yerli Topraklarla İlgili Tartışma ve Yorum

—**Sınıftan bir öğrenci:** Anlatılanlara bakılırsa, ülkemizde en yaygın toprak türü Kestane Renkli Bozkır toprağı, bunun nedenini öğrenmek istiyorum?

—**Sarı elbiseli öğrenci” Kestane Renkli Bozkır Toprağı:** Ülkemizin yaygın iklim tipi kurak ve yarı kuraktır. Bu sebeple, yağışın yetersiz olduğu iklim bölgelerinde bu iklime uyan toprak yapısı gelişir. Kısaca iklim ve fiziki şartlara bağlı olduğunu söyleyebiliriz.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Laterit toprağı yağışlı ve tropikal bölgelerde olduğunu ama verimli bir toprak türü olmadığını söyledi. Oysa bitki örtüsünün gür olduğu yerlerde toprakta organik madde zengindir. Bunun sebebini merak ediyorum?

—**Yeşil elbise giyen öğrenci”Laterit:** Benim bölgem yeryüzünde en fazla yağış alan yerlerdendir. Bu sebeple, bitki örtüsü gür olmakla birlikte sürekli yağıştan dolayı toprağın üst katmanında da hızlı bir yıkanma söz konusudur. Bu da organik madde oluşumunu engeller.

II. Ders saati için Uygulama

Öğretmen, yerli toprakların oluşumu, özellikleri ve Yeryüzüne dağılışı hakkında genel toparlayıcı bilgi verdikten sonra, taşınmış toprakların dış kuvvetler tarafından bulundukları bölgelerden alınarak genellikle arazinin düzleştiği ya da akarsu ve deniz kıyılarında biriktirildiğini anlatır. II. saat anlatılacak taşınmış toprakların özelliklerini anlatmaları için sözü öğrencilere bırakır.

Fotoğraf-26:Taşınmış Topraklar.

—**Alüvyonlar:** Binlerce hatta milyonlarca yıl, akarsular gibi güçlü bir dış güç beni yaşadığım topraklardan alıp hiç bilmediğim deniz kıyılarına ya da kimi ovalara bıraktı. Geldiğim bu yerlere yeryüzünün farklı kısımlarından da alüvyon arkadaşlarımla birlikte yeni bir toprak meydana getirdik. Hepimiz ince kum, mil, organik madde gibi zenginliklere sahip olduğumuzdan bizden ürün almak için ekip bizden faydalandılar. Bizim için Yeryüzünün en verimli toprakları dendiğini toprak sahibimden duymuştum.

—**Lösler:** Ben de yaşadığım yerden rüzgârlar yüzünden koparıldım. Rüzgârlara karşı koyamadım çünkü beni koruyan herhangi bir bitki örtüsü yoktu, şansızlığıma kurak bölgelerde yaşıyormuşum. Bu yüzden, rüzgârlar bizi kolayca aşındırıp dulda yerlere attı.Çok verimli olduğumu söyleyemem ama; su verirsiniz benden çok fazla ürün alabilirsiniz. Türkiye’de nerede yaşadığımı merak ediyorsanız En yaygın olarak İç Anadolu ve Güney Doğu Anadolu’da benden çok bulursunuz.

—**Morenler:** Benim de başımda buzullar gibi çok sert ve gaddar bir aşındırıcı güç var. Büyük ve sert buzul kütlesi yamaç boyunca harekete geçince onu durdurmak mümkün olmadığı gibi benim gibi ince kum boyutundaki toprak arkadaşlarımı sürüklüyor. Eğimin azaldığı yerde kendisi durunca bizi de oracıkta bırakıyor. Bu olaylar Kutba yakın ve yükseltinin fazla olduğu yerlerde meydana geliyor. Türkiye’de sadece yüksek yerlerde benim gibi morenlere rastlayabilirsiniz. Cilo, Ağrı, Süphan, Kaçkar, Tendürek gibi dağlarda.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Akarsular, taşıdığı kum boyutundaki malzemeleri daha çok nerelere bırakıyor?

—**Alüvyonlar:** Akarsular, eğimin çok olduğu yerlerde hızlı aktığı için enerjisi fazladır. Bu yüzden toprakları kolayca aşındırır ve taşır, oysa eğimin azaldığı yerlerde hızı azalır. Bu yüzden toprakları taşıyamaz ve bırakır. Türkiye’de alüvyon ovaları olan Bafra, Çarşamba, Çukurova, Ege Bölgesindeki garben ovalarının kıyı kesimindeki Bakırçay, Gediz, K.Menderes ve Büyük Menderes ovaları benim taşıdığım malzemeler sayesinde oluştu.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Türkiye’de akarsuların kıyıya ulaştığı her kıyıda alüvyon ovası var mı?

—**Alüvyonlar:** Akarsular, her kıyıda alüvyon biriktirmez çünkü kıyının sığ olması, kıyıda gel-git olmaması, kıyıda akıntı olmaması ve akarsuyunda bol alüvyon taşınması gerekir.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Morenler de diğer taşınmış topraklar gibi verimli midir?

—**Morenler:** Bulunduğum bölgenin iklim ve fiziki şartlardan dolayı(yüksek dağlar ve kutuplara yakın yerler) sıcaklık çok düşüktür. Bu sebeple tarım için uygun değilim.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Ben rüzgârlara bir soru sormak istiyorum. Siz daha çok hangi bölgelerde etkinsiniz?

—**Rüzgârlar:** Ben, akarsular gibi sürekli etkin değilim. Çünkü esmediğim zamanlar olur. Ayrıca estiğim yerlerde bitki örtüsü gür olmamalı, arazi engebesiz, topraklar gevşek olmalı ki, toprağı kolay aşındırabileyim. Yani Karadeniz kıyılarında hiç etkim yoktur. Ama İç Anadolu ve Güneydoğudaki toprak örtüsü benden çok çeker. Çünkü toprağı koruyan bitki örtüsü çok cılızdır. Beni durduramazlar.

Öğretmen, dış kuvvetlerin toprağı aşındırıp taşıması şeklinde gelişen Coğrafi olaylara Erozyon dendiğini açıklar.

—**Sınıftan bir öğrenci:** Erozyon ülkemizde yaygın mıdır?

—**Akarsular:** Türkiye'nin arazisi oldukça yüksek ve engebelidir. Ben engebeli arazide çok güçlüyümdür. Eğimli yamaçlarda hızlı akarım. Bu yüzden toprağın üst kısmındaki ince malzemeleri kolayca aşındırıp taşıyım. Türkiye'de arazi şekli benim aşındırma yapmam için çok uygun. Bu sebeple, akarsu erozyonu çok şiddetlidir. Beni durdurmaları için yamaçları ağaçlandırmaktan başka çareleri yoktur.

2.5.Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında, elde edilen veriler çeşitli istatistik analizlerden yararlanılarak değerlendirilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu bölümde, öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar incelenmiş ve uygun istatistiksel testler uygulanmıştır. İstatistiksel paket programlarından SPSS kullanılmıştır.

Başlangıçta, Deneye ve Kontrol Grubuna, öğrencilerin ön bilgilerini ölçmek için ön test yapılarak öntest sonuçlarının t-testi sonuçları değerlendirilmiştir. Öntest değerlendirmesi sonuçlarına bakarak Deney ve Kontrol grubunun başarı puanları karşılaştırılmış, puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

İkinci aşamada,6 hafta süresince Deney Grubuna Drama Yöntemiyle ders anlatılmış, Kontrol Grubuna ise Klasik Ders Anlatım Yöntemi uygulanmıştır. Uygulama süreci tamamlandıktan sonra sontest uygulanmıştır. Sonuçlar, t-testine göre değerlendirmiştir. Deney ve Kontrol Grubuna anlatılan konuların kalıcılığını ölçmek için araştırmanın bitiminden 1 ay sonra, Kalıcılık Testi uygulanarak t-testi analizine tabi tutulmuştur. En son aşamada, deney ve kontrol grubunun fark puanları arasında anlamlı bir fark olup oluşmadığına bakmak için fark puanları istatistikî olarak yorumlanmıştır. Fark puanları arasında da Deney Grubunun fark puanları aritmetik ortalamasının, Kontrol Grubunun fark puanları aritmetik ortalamasına göre anlamlı olduğu anlaşılmıştır.

BÖLÜM-III

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, yapılan çalışma sonunda elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda ulaşılan bulgular açıklanmıştır.

Coğrafya Dersi Konularının Dramatize edilerek anlatımı ile Klasik Yöntemlerle anlatımı arasında farklılıkların olup olmadığını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulgular ve alt problemlere bağlı sonuçlar şunlardır.

3.1.Birinci Alt probleme ilişkin bulgular

Alt problemimiz, “IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının(Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama yönteminin kullanıldığı Deney Grubu ile Klasik Yöntemlerin kullanıldığı Kontrol Grubunun Ön Test puanlarına göre aralarında anlamlı bir fark var mıdır?”Bu probleme cevap aramak için Deney Grubu ve Kontrol Grubunun Ön Test sonuçları arasında bağımlı örneklem t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 6’da gösterilmiştir.

TABLO 6. Öntest Puanlarının Gruplar arası farklılığı için için t- testi sonuçları

TEST	GRUP	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
ÖN TEST	KONTROL	27	10,89	2,38	51,770	- 0.609	0.545
	DENEY	27	11,30	2,54			

Deney Grubu ve Kontrol Grubu öğrencilerinin Ön test sonucunda aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılması amacıyla yapılan t- testi Tablo 6’ da verilmiştir. Yapılan bu t- testinde $t=-0,609$ ve $p=0,545>0,05$ elde edilmiştir. Elde edilen bu veriler ışığında deney grubu ve kontrol grubu arasında ön test puan ortalamaları bakımında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Daha açık ifade edildiğinde geçmiş öğrenme yaşantıları açısından dikkate değer bir farklılık olmadığı, grupların değerlendirilen özellikler açısından homojen olduğu sonucuna varılmıştır.

3.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular.

2.Alt problemimiz “IX. Sınıf Coğrafya Dersi konularının(Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama yönteminin kullanıldığı Deney Grubu ile Klasik Yöntemlerin kullanıldığı Kontrol Grubunun Son test puanlarına göre aralarında anlamlı bir fark var mıdır?” Bu probleme cevap aramak için Deney Grubu ile Kontrol Grubun son testten aldığı puanlar arasında manidar bir fark var mıdır sorusuna cevap aramak için yapılan t-testi sonuçları tablo 7’de verilmiştir.

TABLO 7. Sontest Puanlarının Gruplar arası farklılığı İçin t –testi sonuçları

TEST	GRUP	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
SON TEST	KONTROL	27	19,00	3,42	50,519	— 2.246	0.029
	DENEY	27	21,30	4,06			

Tablo 7’ de Deney Grubuna uygulanan Drama Yöntemi ve Kontrol Grubuna uygulanan Geleneksel Yönetimin sonrasında elde edilen puan ortalamaları bakımından bu iki grup arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bu amaçla yapılan t- testi sonuçları yukarıdaki tabloda verilmiştir.

t-testi sonucunda elde edilen verilere göre iki farklı yöntemin kullanıldığı deney ve kontrol grubu arasında son test puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.($t=-2,246$, $p=0,029<0,05$).Deney grubuna kullanılan drama yöntemin kontrol grubuna uygulanan geleneksel yöntemle göre öğrencilerin öğrenmesinde daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

3.3.Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Alt problemimiz “IX. Sınıf Coğrafya Dersi konularının(Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama Yönteminin kullanıldığı Deney Grubunun Öntest ve Sontest puanları arasında manidar bir farklılık var mıdır?” Bu probleme cevap aramak için deney grubunun Öntest ve Sontest puanların arasında anlamlı bir fark olup olmadığını bulmak için t-testi sonuçları tabloda belirtilmiştir.

TABLO-8.Öntest ve Sontest Puanlarının Deney Grubu için İçin t- testi sonuçları

	n	$\bar{X}$	sd	s	t	P
ÖN TEST	27	11.30	26	2.54	- 12.119	0.000
SON TEST	27	21.30	26	4.06		

Tablo 8’ de Deney Grubu öğrencilerine uygulanan Ön test ve Son test puanlarından elde ettikleri ortalamalar karşılaştırılmıştır. Bu amaçla t-testi Uygulanmıştır. Bu test sonucunda $t=-12,119$ ve $p=0,000$ bulunmuştur. α anlamlılık düzeyi için seçilen 0,05 ile p karşılaştırıldığında $p< \alpha$ olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında öğrencilerin ön testte aldıkları puan ortalamaları ile son testte aldıkları puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Buna göre Deney Grubu öğrencilerine uygulanan Coğrafya dersi konuları öğretiminde kullanılan drama yönetiminin etkili olduğu ve öğrencilerin puan ortalamalarını artırdığı anlaşılmıştır.

3.4.Dördüncü Alt probleme ilişkin bulgular.

Alt problemimiz “IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının(Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Klasik Yöntemlerin uygulandığı Kontrol Grubunun öntest ve sontest puanları arasında manidar bir farklılık var mıdır?” Bu probleme cevap aramak için Kontrol Grubunun ön test ve sontest puanları arasında fark var mıdır sorusuna cevap aramak için yapılan t-testi sonuçları.

TABLO 9. Öntest ve Sontest Puanlarının Kontrol Grubu için t-testi sonuçları.

	n	$\bar{X}$	sd	s	t	P
ÖN TEST	27	10.89	26	2.38	-8.517	0.000
SON TEST	27	19.00	26	3.42		

Tablo 9’ da Kontrol Grubu öğrencilerine uygulanan ön test ve son test puanlarından elde ettikleri ortalamalar karşılaştırılmıştır. Bu amaçla t-testi uygulanmıştır. Bu test sonucunda $t=-8.517$ ve $p=0,000$ bulunmuştur. α anlamlılık düzeyi için seçilen 0,05 ile p karşılaştırıldığında $p < \alpha$ olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında öğrencilerin ön testte aldıkları puan ortalamaları ile son testte aldıkları puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

3.5.Beşinci Alt probleme ilişkin bulgular

Alt problemimiz “IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının(Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama yönteminin kullanıldığı Deney Grubu ile Klasik Yöntemlerin kullanıldığı Kontrol Grubunun hatırd tutma testi (Kalıcılık Testi) puanlarına göre aralarında anlamlı bir fark var mıdır?” Bu probleme cevap aramak için Deney ve Kontrol grubunun hatırd tutma puanları arasında manidar bir fark var mıdır? Sorusuna cevap aramak için yapılan t-testi sonuçları.

TABLO- 10.Hatırlama Testi Puanlarının Gruplar arası farklılığı için**t-testi sonuçları**

TEST	GRUP	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
KALICILIK TESTİ	KONTROL	27	16,37	2,39	52	- 4.404	0.000
	DENEY	27	20,11	3,04			

Tablo 10’ da Deney Grubu ve Kontrol Grubu Hatırlama Testi puanlarına göre elde edilen aritmetik ortalama puan için yapılan t testi sonuçları verilmiştir. Yapılan bu t testinde $t=-4,404$ ve $p=0,000<0,05$ elde edilmiş olup Deney Grubu ve Kontrol Grubu hatırlama testi puanlarına göre elde edilen puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Deney Grubuna uygulanan Drama Yönteminin kontrol grubuna uygulanan geleneksel yöntemle göre daha hatırlama kalıcı olduğu sonucuna varılmıştır.

3.6.Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Alt problemimiz “IX. Sınıf Coğrafya dersi konularının(Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası, jeolojik zamanlar) Öğretiminde, Drama Yönteminin kullanıldığı Deney Grubu ile Klasik Yöntemlerin kullanıldığı Kontrol Grubunun ön test ve son test puanlarının farklılığına göre aralarında anlamlı bir fark var mıdır?” Bu probleme cevap aramak için Deney ve Kontrol Grubunun öntest ve sontest puanları arasındaki fark puanlar için anlamlı bir ayrım var mıdır sorusuna cevap bulmak amacıyla yapılan t-testi sonuçları.

TABLO 11. Öntest ve Sontest Fark Puanlarının Gruplar arası Farklılığı**t-testi sonuçları**

TEST	GRUP	n	$\bar{X}$	s	sd	t	P
FARK PUANLARI	KONTROL	27	8.11	4.95	47.560	-2.639	0.011
	DENEY	27	11.21	3.61			

Tablo 11’de Deney ve Kontrol Grubu öğrencilerinin ön test ve son testte aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı bir şekilde değişip değişmediği incelenmiş olup elde edilen veriler tabloda verilmiştir. Tabloda verilen değerler ışığında Deney ve Kontrol Grubunun son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.($t=-2.639$ $p=0,011<0,05$).Yani Deney Grubu öğrencilerinin son testte aldıkları puan ortalamaları ile ön testte aldıkları puan ortalamaları arasında oluşan farklılık Kontrol Grubu öğrencilerine göre daha fazla oluşmuş ve Deney Grubu öğrencilerinin Kontrol Grubu öğrencilerine göre son testte daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1.SONUÇ:

IX. Sınıf Coğrafya Dersi Konularının(Yeryüzünün Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası ve Jeolojik Zamanlar)öğretiminde Drama Yöntemi ile Klasik Yöntemlerin karşılaştırılmasında yapılan deneysel işlemler sonucunda elde edilen bulgulardan şu sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Yapılan deneysel çalışmalar ışığında Deney ve Kontrol Grubunun öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farklılık deney grubunu lehine anlamlıdır. Bu açıdan değerlendirildiğinde Coğrafya Konularının Dramatize edilerek anlatımında, öğrenci başarısının Klasik Ders Anlatım Yöntemine göre daha yüksek çıktığı sonucuna varılmıştır.
2. Deney ve Kontrol Grubu öğrencilerinin son test puanları arasında yapılan t-testi sonucunda Deney Grubunun lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bulgu, IX.Sınıf Coğrafya Dersi Konularının öğretiminde Drama Tekniğinin Geleneksel Tekniklere göre öğrenci başarısını daha çok arttırdığı sonucunu ortaya çıkartmaktadır.
3. Deney ve Kontrol Gruplarının Hatırda Tutma(Kalıcılık testi) puanları arasında yapılan t-testi sonucunda Deney Grubunun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bilgi ile Coğrafya Dersi konularının öğretiminde Drama Tekniği ile öğrenilen bilgilerin, Klasik Teknik ile öğrenilenlere göre daha fazla zihinde kaldığı sonucu ortaya çıkmaktadır

4. Deney ve Kontrol Grubunun öntest ve sontest puanları arasındaki fark puanlarının değeri istatistiksel olarak değerlendirildiğinde Deney Grubunun öntest ve sontest puanları arasındaki farklılığın Kontrol Grubuna göre daha anlamlı olduğu istatistiksel anlamda manidar olduğu saptanmıştır. Bu bakımdan fark puanları açısından Deney Grubunun Kontrol Grubuna göre başarı puanının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

4.2.ÖNERİLER

Bu araştırmada, deneysel işlemler sonucunda elde edilen bulgulardan ve bu bulguların yorumlanması sonucu ortaya çıkan sonuçlardan yola çıkarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Araştırmada kullanılan Drama Tekniği Örgün Eğitimin bütün kademelerinde verilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.
2. Drama Tekniği hakkında öğretmenler bilinçlendirilmeli uygulamaları hakkında hizmet içi eğitimler verilmelidir.
3. Günümüzde Eğitim Fakültelerinde öğretmen adaylarına ana derslerle birlikte pratik öğretmenlik hayatlarında kolayca uygulayacakları çeşitli öğretim yöntemleri hakkında daha fazla çalışmalar yapılmalıdır.
4. Bu araştırma, benzeri yapılan çalışmaların ışığında göstermiştir ki klasik yöntemlerin yerine öğrenmeyi kolaylaştıran yeni öğrenme modelleri geliştirilmelidir.

5. Drama Tekniğın, uygulandığı sınıfların mevcudunun kalabalık olması bir engeldir. Bu sebeple böyle durumlarda sınıf gruplara ayrılarak her grubun kendi dramasını yapması sağlanmalıdır. Böylece Drama tekniğı kalabalık sınıflarda dahi kullanılabilir.
6. Drama uygulaması zaman ve emek gereken bir tekniktir. Uygulayıcı eğıtmenin bu konu hakkında ön bilgilere sahip olması, drama için konulara uygun kostüm şekil grafik vs... malzemeleri hazırlaması gerekir.
7. Gerek Orta Öğretimde gerekse İlköğretimde, Öğretmenlere drama hakkında açıklayıcı bilgiler verilmeli onların sınıflarında uygulama yapmaları için gereken destek sağlanmalıdır.
8. Drama tekniğı hakkında bilimsel kitapların yazımına ağırlık verilmelidir.

KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ, K.(1992). **İşbirlikli Öğrenme**. Malatya: Uğurel Matbaası.

AYTAÇ, K.(1998). **Avrupa Eğitim Tarihi**. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

ATAR,G.(2003). **Eğitici Dramayı Sosyal Bilgiler Coğrafya Konularının Öğretiminde Kullanmanın Öğrenmenin Kalıcılığı Üzerindeki Etkisi**. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

AUDET, R.and LUDWIG, G.(2000). **GIS in Schools**. California: ESRI Pres.pp108.

BARTH, J ve DEMİRTAŞ, A.(1997). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: YÖK/Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Yayınları

BAŞAR, H.(1999). **Sınıf Yönetimi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

BAYRAM, E. BAŞK.(2002).**İlköğretim Drama 1**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi

BEDNARZ, S.W. vd.(1994). Geography for Life, National Standarts in and teachers: Reports form eight Countries Paris: OECD Yayını.

BİLEN, M.(1993).**Plandan Uygulamaya Öğretim**. Ankara: Takav Matbaacılık

BÜYÜKKARAGÖZ, S.ÇİVİ, C.(1997). **Genel Öğretim Metotları**. İstanbul: Öz Eğitim Yayınları

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş.(2001).**Öntest-Sontest Kontrol Grubu Desen ve Veri Analizi**. Ankara: Peğem A yayınları Tic. Ltd.Şti

BÜYÜKKARAGÖZ, S.ÇİVİ, C.(1999).**Genel Öğretim Metotları(Öğretimde Planlama ve Uygulama)**. İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım A.Ş.

ÇELİK, D.(2000).**Okullarda Ölçme Değerlendirme Nasıl Olmalı?** İstanbul: MEB Yayınları.

ÇİLENTİ, K.(1984).**Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

ÇORUH, S.(1950).**Okullarda Dramatizasyon**. İstanbul: Işıl Yayıncılık.

DAVIS, B.W.(1987).**Some roots and Relatives of creative drama as an enrichment activity for older adults**,Educational gerontology

DOĞANAY, H.(1993).Coğrafyada Metodoloji “Genel Metotlar ve Özel Öğretim Metotları” İstanbul: M.E. B Yayınları.

DOĞAN, M.(1996).**Büyük Türkçe Sözlük**. İstanbul: İz yayıncılık

DEMİREL, Ö.(1996).**Genel Öğretim Yöntemleri**. Ankara. Usem Yayınları.

ERTÜRK, S.(1998).**Eğitimde”Program”Geliştirme**, Ankara. Meteksan A.Ş,

ERDEN, M(1997).**Sosyal Bilgiler Öğretimi**. İstanbul: Alkım Yayınevi.

FAIRGRIEVE, J.(1926). **Geography in School. London:** University of London Press, pp.18.

FOULQUE, P.(1994). **Pedagoji Sözlüğü**. İstanbul: Çeviren Cenap Karakaya. Bakış yayınları.

FİDAN, N.(1986). **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

GÖNEN, M ve DALKILIÇ, N,UYAR(2000).**Çocuk Eğitiminde Drama**. Ankara: Epsilon Yayıncılık.

GÜNEYSU, S.(1991).**Eğitimde Drama. Okul öncesi eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. Eskişehir:84–88.

GÜRDAL, A,ŞAHİN, F ve ÇAĞLAR, A.(2001). **Fen Eğitim İlkeleri, Stratejileri ve Yöntemleri**. İstanbul: Beta yayıncılık.

GÜNGÖRDÜ, E.(2002).**Eğitim Fakülteleri İçin Coğrafyada Öğretim Yöntemleri, İlkeler ve Uygulamalar**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

HESAPÇIOĞLU, M.(1994).**Öğretim İlke ve Yöntemleri Eğitim Programları ve Öğretim**. İstanbul: Beta Basım Yayınları.

İZBIRAK, R.(1992).**Coğrafya Terimler Sözlüğü**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

KAPTAN, S.(1998).**Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri

KEMERTAŞ, İ.(1999).**Uygulamalı Genel Öğretim Yöntemleri**. İstanbul: Birsan Yayınevi Ltd.Şti.

KAVCAR, C.(1998).**Türkçe Öğretiminde Dramatizasyon Yöntemi**. Türk Dilinin Öğretim Toplantısı.1–3 Ekim 1986,Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Fakültesi.

KIBRIS, İ.(2000).**Çocuk Edebiyatı**. Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi.

KÜÇÜKAHMET, L,BORÇBAKAN, H ve KARAMANOĞLU, S.SADİ.(2001).**İlköğretimde Drama**. Ankara: Nobel Yayınları.

KÜÇÜKAHMET, L.(2001). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

KÜÇÜKAHMET, L.(2001).**Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Nobel Yayınları.

KÜÇÜKAHMET, L.(1999a).**Öğretmenlik mesleğine Giriş**, Ankara: Alkım Yayınevi.

MORGÜL, M.(1999).**Eğitimde Yaratıcı Dramaya** Merhaba. Ankara: Kök Yayıncılık.

MORRİS, V.R.(2001).**Drama and Authentic Assessment in a social Studies Classroom**. Washington: The Social Studies(journal).

OGUZKAN, A.FERHAN.(1985).**Orta Dereceli Okullarda Öğretim: Amaç, İlke ve Yöntem ve TEKNİKLER**. Ankara: Emel matbaacılık sanayi

O'HARA, M.(1997).**Process and Product:Some Perperctives on the Effect of Presentation and Performance in Preparing PGCE secondary English Students to teach Drama**,Researching Drama and Theatre in education,International Conference,University of Exeter,Apri1.

OKVURAN, A.(1994).**Yaratıcı Drama Eğitiminin Empatik Beceri ve Empatik Eğitim Düzeylerine Etkisi**. Ankjara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi .(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖNDER, A.(2000).**Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama**. İstanbul: Epsilon yayıncılık

ÖZDEN, Y.(1999).**Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Peğem A Yayıncılık.

ÖMEROĞLU, E.(1990).**Anaokuluna Giden Beş-altı Yaşındaki Çocukların Sözel Yaratıcılıklarının Gelişmesinde Yaratıcı Drama Etkisi**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi .(Yayınlanmamış Doktora Tezi).

ÖZDEMİR, E.(1965).**Uygulamalı Dramatizasyon**. Ankara: Öğretmeni İşbaşında Yetiştirme Bürosu Yayınları.

ÖZYÜREK, L.(1983).**Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

ÖZTÜRK, C.DİLEK, D.(Ed).(2002).**Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Peğem A yayıncılık.

ÖZTÜRK, C ve BAYSAL, N.(2002).**İlköğretim 4–5 Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumu**.4.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu. Denizli: Pamukkale Üniversitesi,15–16 Ekim; PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi.(sayı–6)

ÖZTÜRK, C,ÖNDER, A ve AYLIKÇI, E.(1999).**Drama Etkinliklerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanımının Öğrencilerin Derse Yönelik Algısı Üzerine Etkisi**. VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi-Bilimsel Çalışmaları. 01-03 Eylül 1999. Cilt I Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi.

ÖZYURT, S.(1999).**Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Adapazarı: Değişim Yayınları.

SAN, İ.(1990).**Ankara’da Yaratıcı Drama**. Ankara: Türk Alman Kültür İşleri Kurulu Yayınları

ŞAHİN, C.(2003).**Türkiye’de Coğrafya Öğretimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri.** Ankara. Gündüz Eğitim Yayıncılık

TEKİN, H.(1991).**Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.** Ankara: Yargı Yayınevi.

TUNCEL, G ve AKENGİN, H.(2003).**Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bir Yöntem Olarak Empatinin Etkililiği.**1.Sosyal Bilgiler Eğitimi Kongresi. İzmir: Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Yayınlanmamış Bildiri.

ÜLGEN, G.(1999).**Öğretmenler için: Piaget İlkeleri.** Ankara: Anı yayıncılık.

ÜSTÜNDAĞ, T.(1988).**Dramatizasyon Ağırlıklı Yöntemin Etkililiği.** Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

WACHS, H;FURTH G.H.(1974).**Thinking Goes to School**(Piaget’sTheory in Praticce).New York: Oxfort University Pres.

EKLER

EK-1

BAŞARI TESTİ

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Yüksek Lisans Programı “Orta Öğretim 9.Sınıf Coğrafya Dersi Konularının (Dünyanın Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Jeolojik Zamanlar ve Toprak Coğrafyası) Öğretiminde Drama Tekniği ile Klasik Ders Anlatma Yöntemlerinin Karşılaştırılması.”Konulu Yüksek Lisans Tezine ait Başarı testi.

BAŞARI TESTİ

AD:

SOYAD:

SINIF:

NO:

1-)Genellikle kurak ve yarı kurak bölgelerde görülür. İçerisinde humus oranı oldukça azdır. Ülkemizde en yaygın toprak türüdür.

Yukarıda adı geçen toprak türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A)Kestane renkli kahverengi topraklar
- B)Laterit
- C)Podzol
- D)Terra-Rossa
- E)Çernozyum

2-)Aşağıdakilerden hangisi taşınmış topraklara bir örnektir?

- A)laterit B)Podzol C)Tundra
- D)Alüvyon E)Terra-Rossa

3-)Aşağıda verilen yöreler ile yaygın toprak türleri eşleştirildiğinde hangisi yanlıştır?

- A)Akdeniz-Terra-Rossa
- B)Doğu Karadeniz-Laterit
- C)İç Anadolu-Kahverengi Step
- D)Marmara-Podzol
- E)Ege- Terra-Rossa

4-)Toprakların özellikleriyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A)Podzol topraklar soğuk ve nemli bölgelerde görülür.
- B)Terra-Rossalar bileşimlerindeki demir-oksitler nedeniyle kırmızı renk kazanırlar
- C)Çok nemli ve sok sıcak tropikal bölgelerin olan Lateritler humusça çok zengin ve verimlidir.
- D)Çöl toprakları, yüzeydeki tuz ve kireç birikmesi nedeniyle en verimsiz topraklardır
- E)Kutba yakın sahaların ve yüksek dağların toprağı tundradır.

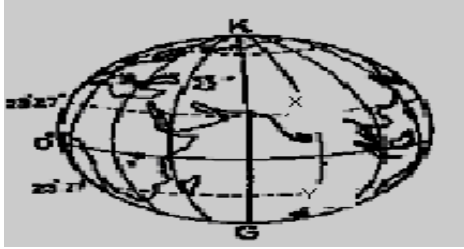
5-)Aşağıdaki toprak tiplerinden hangisinin oluşumunda akarsuların etkisi en fazladır?

- A)Lös B)Moren C)Tundra
- D)Alüvyon E)Terra-Rossa

6-)Yıkınmanın en fazla olduğu toprak tipi aşağıdakilerden hangisidir?

- A)Terra-Rossa B)Laterit
- C)Çernozyum
- D)Podzol E)Kahverengi orman toprağı

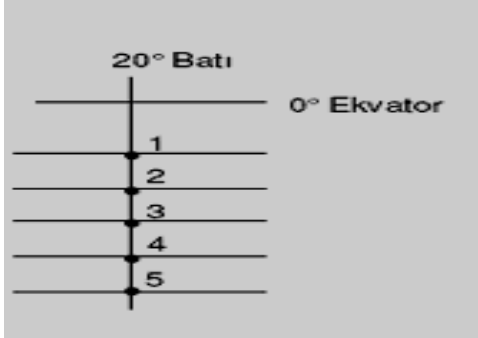
7-)

Yerküre üzerinde belirlenen X ve Y noktaları için aşağıdakilerden hangisi yıl boyunca aynıdır?

- A)Gündüz süresi
- B)Yerel saat
- C)Güneş ışınlarının geliş açısı
- D)Yağış Rejimi
- E)Hâkim rüzgâr yönü

8-)

Yukarıdaki paralellerin hangisi üzerinde 500 km batıya gidilirse en fazla meridyen aşılmış olur?

- A)1 B)2 C)3 D)4 E)5

9-)Doğusu ile batısı arasındaki yerel saat farkı fazla olan bir ülke için aşağıdakilerden hangisi kesinlikle söylenebilir?

- A)Ekvator üzerinde bulunur
- B)Yer şekilleri engebelidir
- C>Ülkeden geçen meridyen sayısı fazladır
- D)Kuzey-Güney doğrultusunda büyüktür
- E)Kıyıları girintili çıkıntılıdır

10-)İklim özellikleri benzer olan iki bölge arasında bazı özellikler bakımından benzer olması beklenir. Aşağıdakilerden hangisi bu özelliklerden biri değildir?

- A)Doğal bitki örtüsü
- B)Tarımsal etkinlikler
- C)Yeraltı kaynakları
- D)Akarsu rejimi
- E)Konut tipi

11-)Aşağıda boylam dereceleri verilen bölgelerin hangisinde birden fazla saat dilimi kullanılır?

- A)20 Doğu-40Doğu
- B)30Doğu-45 Doğu
- C)75Batı-60 Batı
- D)0 - 60Doğu
- E)40Doğu-50Doğu

12-)Türkiye'deki linyit ve petrol yatakları hangi jeolojik zamanda oluşmuşlardır?

- A)İlkel Zaman B)I.Zaman

- C)II. Zaman D)III. Zaman

- E)IV. Zaman

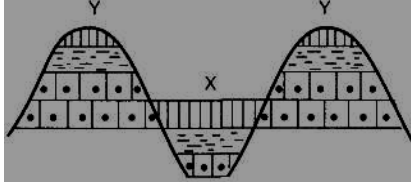
13-)Doğu Avrupa, İskandinavya, Kanada, Avustralya ve Kuzey Asya'da deprem hemen hemen hiç rastlanmaz. Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A)Yükseltinin az olması
- B>İklimin sert olması
- C)Yerkabuğunun ince olması
- D>Arazilerinin çok eski olması
- E)Yükseltinin fazla olması

14-) Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin jeolojik dönemlerde geçirdiği oluşumlarla ilgili bir özellik değildir?

- A) Kıvrım dağlarının oluşması
- B) Batı Anadolu'da kırıklı yapının oluşması
- C) Çeşitli madenlerin oluşması
- D) Engembeli araziler yanında geniş düzlüklerin de bulunması
- E) Kuzeye doğru gidildikçe Güneş ışınlarının dar açılarla gelmesi

15-)

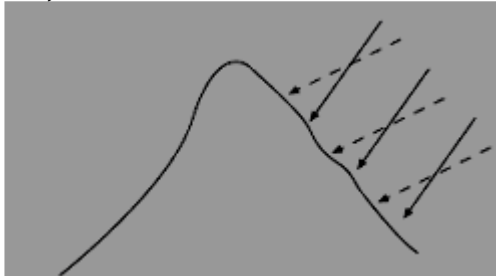

Ege Bölgesi'nde orojenez sonucu oluşmuş bir yeryüzü şeklinin kesiti yukarıda gösterilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi "X" ve "Y" ile gösterilen yer şekillerine örnek olarak gösterilemez?

- A) Büyük Menderes Ovası
- B) Madra Dağı C) Bakırçay Ovası
- D) Yıldız Dağları E) Boz dağlar

16-)

Yukarıdaki şekilde 40 kuzey enleminde bulunan bir dağın aynı yamacına yılın farklı tarihlerinde güneş ışınlarının düşme açısı verilmiştir.

Buna göre aynı yamacın güneş ışınlarını yıl içerisinde farklı açılarla almasının temel sebebi nedir?

- A) Dünyanın günlük hareketi
- B) Dünyanın şekli
- C) Dünyanın eksen eğikliği
- D) Bakı durumunun değişmesi
- E) Hava kütlelerinin etkisi

17-)

- I. Yükselti
- II. Nemlilik
- III. Denize göre konum
- IV. Enlem

Ekvatora eşit uzaklıktaki Çanakkale ve Erzurum illerimizin yıllık sıcaklık ortalamalarının farklılığını açıklamada yukarıdakilerden hangileri yetersiz kalır?

- A) Yalnız II B) I ve III C) Yalnız I
- D) Yalnız IV E) I ve II

18-)

Aşağıda yağış oluşum şekilleri verilmiştir.

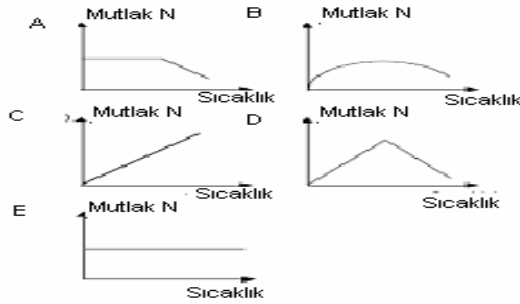

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde yukarıdaki yağış oluşum şekillerinin en fazla görüldüğü iklim tipleri doğru olarak eşleştirilmiştir?

I	II	III
A) Ekvatorial, İç Anadolu, Ilıman Okyanus		
B) Ilıman Okyanus, Karadeniz, Akdeniz		
C) Ekvatorial, Muson, Ilıman Okyanus		
D) Akdeniz, Karasal, Step iklimi		
E) Sert karasal, Ekvatorial, Tundra		

19-)

Mutlak nemlilik ile sıcaklık arasındaki ilişki aşağıdaki grafiklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir

20-)

Sıcaklıkları eşit kabul edildiğinde aşağıda yükselteleri verilen merkezlerin hangisinde atmosfer basıncının en fazla olduğu söylenebilir?

- A)2300 M B)1600 M C)300 M
D)800 M E)50 M

21-)

Aşağıdaki ülkelerin hangisinde Muson rüzgârları etkili olur?

- A)İngiltere B)Japonya C)Kanada
D)İtalya E)Mısır

22-)

Bir yerde yağışın başlaması aşağıdakilerden hangisinin işaretidir?

- A) Rüzgârın şiddetleneceğinin
B) Sıcaklığın günlük ortalamanın üstüne çıktığının
C) Hava basıncında ani yükselme olduğunun
D)Havadaki nemin doyma noktasına eriştiğinin
E) Bulut seviyesinin alçalacağının

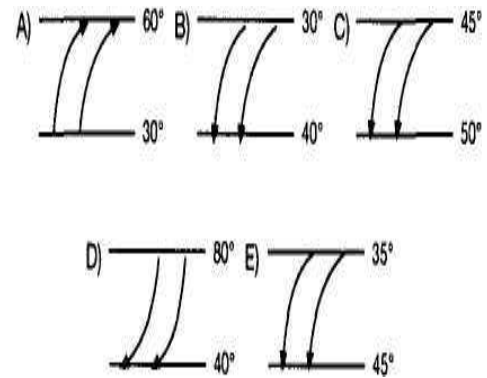
23-)

Yerel saat farklarının oluşmasında temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A)Yer ekseninin eğik olması
B)Kara ve denizlerin dağılışı
C)Dünyanın şeklinin yuvarlak olması
D)Sıcaklığın dağılışı
E)Dünyanın eksenini çevresinde dönmesi

24-)

Kuzey Yarımküre'de kuzeyden esen rüzgârlar sıcaklığı düşürürken, güneyden esen rüzgârlar sıcaklığı artırır. Güney Yarımküre'de ise durum tam tersidir. Buna göre, aşağıda verilen alanlarda esen rüzgârlardan hangisi ulaştığı yerde sıcaklığı düşürür?

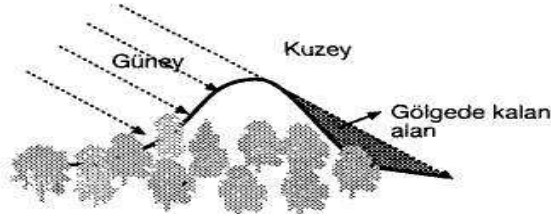
25-)

Akdeniz Bölgesi'nde dağların güney yamaçlarındaki sebzeler kuzey yamaçlarından daha önce olgunlaşır.

Bu durumun yaşanmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Bakı B) Eksen eğikliği C) Eğim
D) Eksen hareketi E) Yükselti

26-)

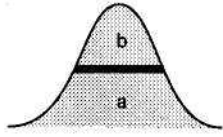
Yukarıdaki şekilde görülen dağın kuzey yamacı, Güneş ışığını doğrudan görmediği halde tamamen karanlık değildir.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumu en iyi açıklar?

- A) Dünya'nın kendi çevresinde batıdan doğuya doğru dönmesi
- B) Yerin yörüngesinin elips olması
- C) Atmosferin Güneş ışığını dağıtıp yansıtması
- D) Güneş ışığını büyük açıyla alması
- E) Atmosferin alttan ısı

27-)

Şekilde bir dağ yamacında yer alan "a" bölümünde karın geç yağdığı, erken eridiği, "b" bölümünde ise karın erken yağdığı ve geç eridiği gözlemlenmiştir.

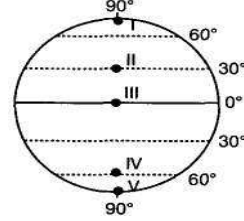

"A" ve "B" bölümlerindeki bu farklılığın nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sıcaklığın yıl içinde değişmesi
- B) Sıcaklığın gün içinde değişmesi
- C) Sıcaklığın yükseklerle çıkıldıkça azalması
- D) Güneşi gören yamaçların daha çabuk ısınması
- E) Bütün dağların zirvesinde kalıcı karların olması

28-)

Termik basınç alanlarının oluşmasında Dünya'nın şekli etkili olurken, dinamik basınç alanlarının oluşmasında Dünya'nın eksen hareketi etkili olmaktadır.

Buna göre, yukarıdaki dünya şekli üzerinde verilen merkezlerden hangileri termik, hangileri dinamik kökenlidir?

Termik Basınç Alanları	Dinamik Basınç Alanları
A) I-II	III-V
B) III-IV	I-II-III
C) I-III-V	II-IV
D) II-V	IV-V-I
E) I- III	II-V

29-)

Aynı basınca sahip yerleri birleştiren eğrilere ne ad verilir?

- A) İzohips
- B) İzobat
- C) İzobar
- D) İzoterm
- E) İzoyet

30-)

Aşağıda verilen yerlerden hangisi yeryüzünde kurak bölgelerden biri değildir?

- A) Kuzey Afrika
- B) Orta Asya
- C) Dinamik Yüksek Basınç Alanları
- D) Kutuplar
- E) Batı Avrupa

NOT: Her soruyu dikkatli bir şekilde okuyup soruların tümünü cevaplamanızı rica eder, şimdiden hepinize teşekkür ederim.

Mustafa ESEN

CEVAP ANAHTARI

Soru	A	B	C	D	E
1	X				
2				X	
3				X	
4			X		
5				X	
6		X			
7		X			
8					X
9			X		
10			X		
11				X	
12				X	
13				X	
14					X
15				X	
16			X		
17				X	
18			X		
19			X		
20	X				
21		X			
22				X	
23					X
24				X	
25	X				
26			X		
27			X		
28			X		
29			X		
30					X

EK-2
İZİN DİLEKÇESİ

